

ΤΟ ΖΑΓΟΡΙ ΜΑΣ

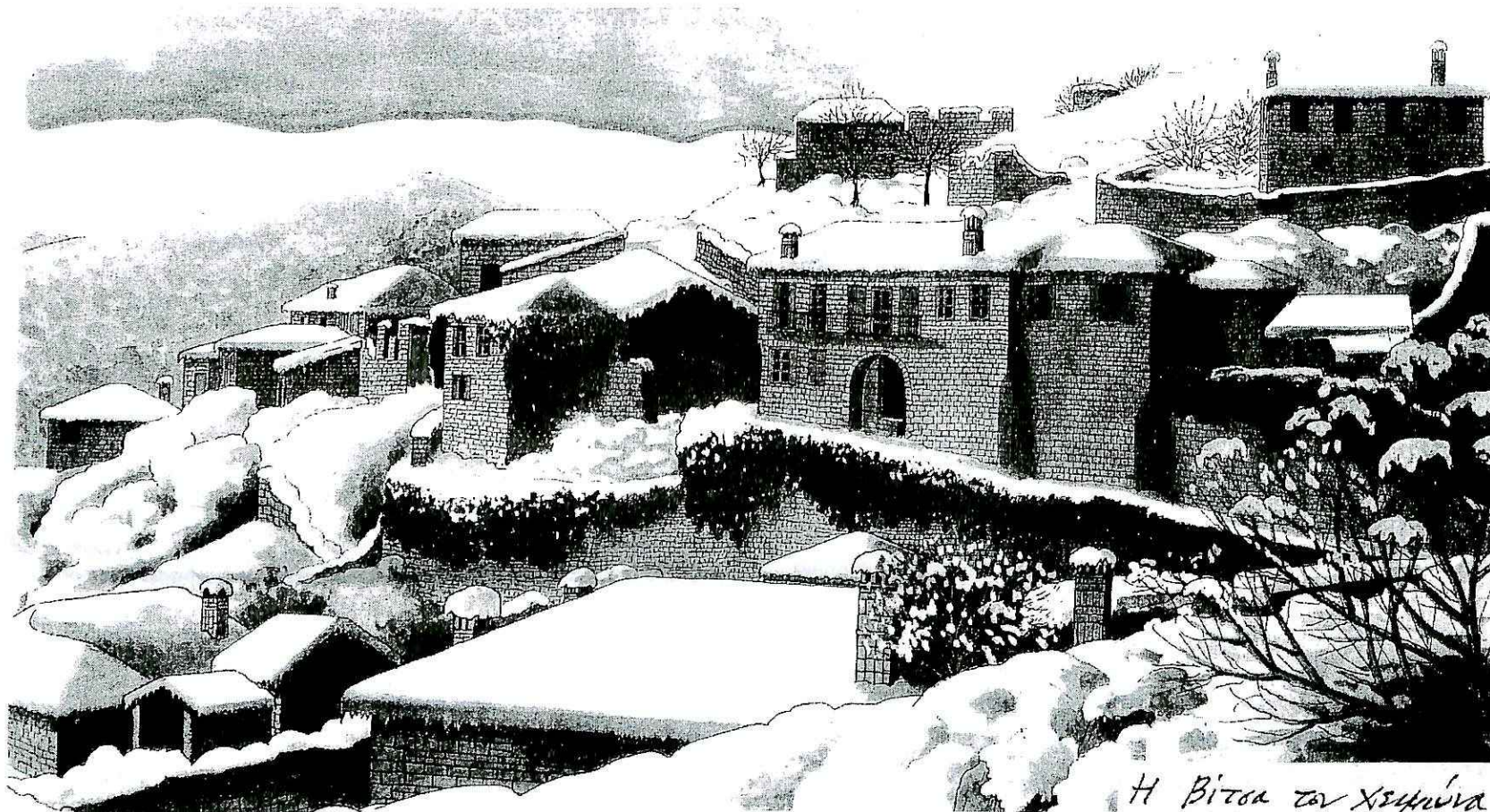
ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ
ΙΣΤΟΡΙΚΗΣ & ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΖΑΓΟΡΙΟΥ

Σίνα 4, 454 44 ΙΩΑΝΝΙΝΑ, Τηλ.: 26510 -74000 ΦΑΞ: 26510 -79286

Διαβάζεται από 2.000 Ζαγορίσιους στην Ελλάδα και σ' όλον τον κόσμο

ΕΤΟΣ ΤΡΙΑΚΟΣΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟ
ΑΡΙΘ. ΦΥΛ. 378
ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ
2009

ΚΩΔΙΚΟΣ 2571

Η Βίτσα των Χειμνών

Καλές Τιορτές

και εορτασμένο το 2009 γεμάτο υγεία και χαρά

Το Διοικητικό Συμβούλιο της Ι.Λ.Ε.Ζ.

ΚΟΠΗ ΒΑΣΙΛΟΠΙΤΑΣ

* ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΖΑΓΟΡΙΣΙΩΝ

Το Σάββατο 9 Ιανουαρίου 2010 στις 7.30 μ.μ. ο Σύνδεσμος θα κόψει την πίτα του στην αίθουσα του Πνευματικού του Κέντρου, Χρηστοβασίλη 8.

* ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΚΑΙ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΖΑΓΟΡΙΟΥ

Την Κυριακή 17 Ιανουαρίου 2010, ώρα 11.30 π.μ., «ΤΟ ΖΑΓΟΡΙ μας» θα κόψει τη βασιλόπιτα στο κέντρο «ΛΙΘΑΡΙΤΣΙΑ».

Τα Διοικητικά Συμβούλια καλούν όλους τους Ζαγορίσιους και τους φίλους τους να τιμήσουν τις εκδηλώσεις τους.

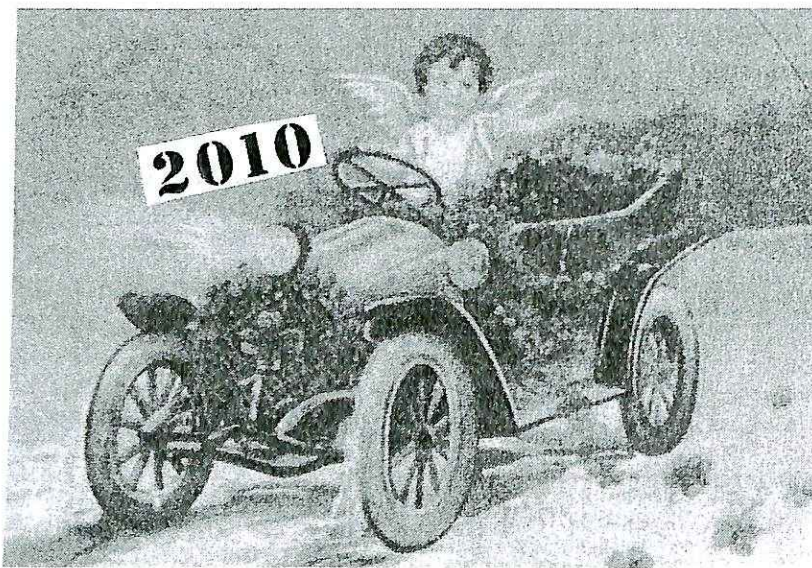

«Πάει ο παλιός ο χρόνος,
ας .....»

Χρονογράφημα

Αίσιον το 2010

Σταύρου Συκιώτη

Ο φτερωτός «πιτσιρίκος» 2010, εξακολουθεί να κυκλοφορεί με την παραδοσιακή του «σακαράκα». Δεν πήρε χαμπάρι τα καινούρια προγράμματα για την αντικατάσταση των παλαιών αυτοκινήτων.

Δεν τον νοιάζει! Γιατί μόνο οι άνθρωποι, η φύση, τα γεγονότα αλλάζουν. Ο Χρόνος μένει αμετάβλητος και χαιρέται τη στοιχειότητά του....

Πολλά, απογοητεύσεις κλπ. Σε συσχετισμό, μάλιστα, με τις γιορτές των Χριστουγέννων, πριν και μετά, που διεγείρουν όχι μόνο το θρησκευτικό μας συναίσθημα αλλά και αναστατώνουν, ποικιλότροπα, την καθημερινότητά μας και δημιουργούν έντονο εορταστικό ορίζοντα, μακριά από φιλοσοφικές προεκτάσεις για το χρόνο και το ταίρι του το χώρο.

Τα Χριστούγεννα είναι η πρώτη μεγάλη εορταστική περίοδος, με δεύτερη το Πάσχα. Ωστόσο, είναι άλλο το σκηνικό που δημιουργούν οι χριστιανικές ιεροτελεστίες, στην προσπάθειά τους να αφυπνίσουν το θρησκευτικό συναίσθημα και τα βιώματα των πιστών σε σχέση με τη γέννηση του Χριστού (μία αφετηρία κι εδώ ζωής όπως του εκάστοτε καινούριου ετήσιου χρόνου) τη βάπτισή Του κλπ. που ψυχολογικά συνεπαίρνουν τους πιστούς, συνταυτίζονται τα δρώμενα με τις προσωπικές τους εμπειρίες από τη γέννηση κλπ. ενός νέου ανθρώπου, η Πρωτοχρονιά λειτουργεί αντίστροφα, παρουσιάζοντας το αδηλόγητο επόμενο μέρας και του υπόλοιπου χρόνου ωθώντας, ψυχολογικά, τον άνθρωπο να εκμειύσει την απάντηση της Πυθίας για την τύχη του, τη συνέχεια της ζωής του, την υποθετική ευμάρεια και ευτυχία και όποια άλλη ματαιόδοξη απαντοχή. Γι' αυτήν την προσδοκία της τύχης του, θα παραθέσω μια σχετική παράγραφο κειμένου,

λογών, εν ονόματι ενός αστρολογικού πεπρωμένου προσαρμοσμένου σε μια ζωή μικροαστικών φιλοδοξιών. Οι καζομιές διασκεδάσουν υποδηλώνοντας ότι το απροσδόκητο δεν εκφεύγει των ορίων της ανώδυνης ευτράπελης παραδοξότητας». (Βήμα 15/1/95

Π. Αδαμοπούλου).

Και να συμπληρώσω με τα πάσης φύσεως «γλέντια», τζόγους, φλουριά βασιλόπιτων και... ποδαρικά. Κι' όλα αυτά για να δικαιολογήσουμε τα εκτός προγράμματος ξεπετάγματά μας και πίσω απ' όλα αυτά να διαπιστώσουμε, όσοι ψυχραιμοί και ρεαλιστές από μας, την ανασφάλεια που νιώθει ο άνθρωπος, ο όποιος άνθρωπος, για τη βατή, στοχευμένη και προγραμματισμένη πορεία στη ζωή του. Βέβαια, υπάρχουν και οι αναποδιές, τα αναπάντεχα. Κι αυτά, ωστόσο, καλύπτονται με την ψυχική δύναμη της λογικής και της προβλεπτικότητάς της.

Περαιτέρω, να σημειώσω πως η συνειδητότητα του ανθρώπου σχετικά με το χρόνο, παρουσιάζει τρεις φάσεις: Την αντίληψη και γνώση όλων αυτών των γεγονότων - φαινομένων κλπ. που ζει, δηλ. το **Παρόν** του, τη δυνατότητα να στρέφει τη σκέψη του στο χτες, επικαλούμενος τη μνήμη του, για όσα έχουν πραγματοποιηθεί και προσπέρασαν το παρόν, του δηλαδή το **Παρελθόν** κι ακόμα, απορημένος για το τι «μέλλει γενέσθαι» την επαύριον δηλαδή το χρονικό **Μέλλον**. Έτσι, άλλωστε, προσδιώρισε και η Γραμματική την κλίση των ρημάτων, προκειμένου να προσδιορίζεται επακριβώς ο χρόνος τέλεσης, οποιουδήποτε γεγονότος, κι έχουμε Ενεστώτα, Παρατατικό, Μέλλοντα και Αόριστο.

Ο καινούριος χρόνος 2010 θα μας δώσει την ευκαιρία (όχι την Πρωτοχρονιά γιατί δεν περισσεύει χρόνος από τις διασκεδάσεις μας), σε εύθετο χρόνο και νηφαλιότητα να ανοίξουμε τα λογιστικά μας κιτάπια για να συντάξουμε τον απολογισμό του 2009 (τι κάναμε, τι δεν κάναμε ή πού πετύχαμε και πού αποτύχαμε) και τον Προϋπολογισμό του 2010 για τις προβλέψεις μας και τους στόχους μας.

Εγώ, πάντως, ελπίζω να έχετε το φύλλο του Δεκεμβρίου του «Ζαγορίου μας» την Πρωτοχρονιά θα ευρισκομαι μαζί σας και θα σας εύχομαι «Χρόνια Πολλά - Καλή Χρονιά». Κι ακόμα, στο Ζαγόρι, που είναι μια φυσική οντότητα, μια μονάδα ενός συνόλου, να αντλεί αστείρευτη τη δύναμη του για την ιστορική του πορεία. Φυσικά, την ίδια ευχή, δικαιούται και το έντυπο «Ζαγόρι μας», που έχει παράλληλη πορεία και του ευχόμαστε όλοι μας να είναι απρόσκοπτη και «αέναη» σαν το Χρόνο. Υγεία και ψυχικό κουράγιο και στους Ζαγορίσιους που καθημερινά το φροντίζουν.

ΚΑΛΗ ΧΡΟΝΙΑ - ΑΙΣΙΟΔΟΞΗ

ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ ΜΕ ΤΟΝ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟ ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΗ

Ο ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΗΣ (1851-1911) είναι όχι μόνο ο εισηγητής του Χριστουγεννιάτικου διηγήματος στην ελληνική λογοτεχνία, αλλά και ο συγγραφέας που το καλλιέργησε με ιδιαίτερη επιμονή. Από το σύνολο των διηγημάτων του που σχετίζονται με χριστιανικές γιορτές (πάνω από 20), τα 15 αναφέρονται στη γιορτή των Χριστουγέννων (ένα δέκατο έκτο, μόνο με την ημερομηνία της δημοσίευσής συνδέεται μαζί τους). Δίκαια κάποτε χαρακτηρίστηκε ως «ο Ντίκενς της Ελλάδος» - χαρακτηρισμός που παραπέμπει στα Χριστουγεννιάτικα διηγήματα του Άγγλου συγγραφέα των μέσων του 19ου αιώνα, διηγήματα με κοινωνικό και φιλάνθρωπο περιεχόμενο. Ίσως δεν είναι τυχαίο ότι το πρώτο διήγημα του Παπαδιαμάντη, μετά το *Χρήστος Μηλιόνης*, με τον τίτλο «Το χριστόψωμο» (1887), αναφέρεται σε μια ενδοοικογενειακή τραγωδία, στην υπόθεση μιας φαρμακείας. Η κακή πεθερά, η γριά Κοντάκαινα, μισεί την άκληρη νύφη της, τη Διαλεχτή, και αποφασιάζει να τη φαρμακώσει, χαρίζοντάς της, την παραμονή των Χριστουγέννων, ένα χριστόψωμο όπου έχει βάλει

δηλητήριο. Για κακή όμως τύχη επέστρεψε ξαφνικά στο σπίτι ο γιος της, που μόλις είχε σωθεί από ναυάγιο, έγραψε το χριστόψωμο και η γριά έγινε ακούσια παιδοκτόνος. Ζοφερό κλίμα, που δεν προσιδιάζει καθόλου στη γιορτινή μέρα και που παραπέμπει ευθέως στα πρότυπά του.

Αλλά ο Παπαδιαμάντης, στη συνέχεια, καθώς συνέδεσε το είδος με τις προσωπικές αναμνήσεις και τα βιώματά του, πρόσθεσε την προσωπική του οπτική των πραγμάτων και την ιδιαίτερη ευαισθησία του.

Τις περισσότερες ιστορίες του τις τοποθετεί στη γενέτειρά του, στο νησί της Σκιάθου, και ελάχιστα στις φτωχογειτονίες της Αθήνας. Μεταφέρει τους αναγνώστες στις απόκρημνες τοποθεσίες του νησιού, με αποκλεισμένους από τη βαρυσχευανιά Σκιαθίτες και με ναυαγούς που ζητούν καταφύγιο μέσα στην τρικυμία («Στο Χριστό στο Κάστρο»): με ποιμένες και ξωμάχους που περιμένουν να λειτουργήσουν σε ερημικά ξωκλήσια και ριψοκινδυνεύουν για τη σωτηρία του ποιμνίου τους, συνδεδεστές έτσι τις ιστορίες του με το σωτήριο μήνυμα της

Γέννησης του Χριστού. Πρώτος αυτός στη λογοτεχνία μας συνέδεσε επίσης τα Χριστούγεννα με την προσδοκία της ευτυχίας («Ανθος του γαλαού»), με την αιφνίδια επιστροφή του ξενιτεμένου («Ο Αμερικανός») ή με την απάντηχη οικονομική ανακούφιση της χαροκαμένης μάνας από τον ξενιτεμένο γιο («Η Σταχτομαζώχτρα») - θέματα που θα τα ξανασυναντήσουμε, όπως θα ιδούμε, και σε άλλους διηγηματογράφους μας, σύγχρονους του Παπαδιαμάντη ή κατοπινούς. Τα βασικά κέντρα στα οποία εστιάζονται τα διηγήματά του είναι η θρησκευτική πίστη, η λατρεία, η κοινωνική ευαισθησία και η νοσταλγική διάθεση.....

▲ Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης (1851-1911). Σχέδιο του Βασίλη Ζήση για τις εκδόσεις Πεχλιβανίδη.

Στο διήγημα «Της Κοκκώνας» (1893) ο Παπαδιαμάντης εκμεταλλεύεται με ευτράπελο τρόπο τις λαϊκές διηγήσεις για τους καλικάντζαρους, που συνδέονται με τις γιορτές του Δωδεκαμήνου. Είναι παραμονή Χριστουγέννων, βράδυ, και δυο παιδιά, ο Νάσος και ο Αγγελής, που λέγανε τα κάλαντα, περνούν κάτω από «το σπίτι της Κοκκώνας», στον δρόμο που ενώνει τον επάνω με τον κάτω μαχαλά και θεωρούνταν στοιχειωμένο. Τα παιδιά φιλονικούν μεταξύ τους για τις επιπράξεις. Ο Νάσος υποπεύεται τον Αγγελή ότι αφαιρούσε χρήματα από το κοινό ταμείο και τα έκρυβε:

[...]

— Δεν μ' αφήνεις να σε ψάξω!
— Αφήσε με! Δεν έχω τίποτε.
— Είσαι ψεύτης!

Ο Αγγελής ύψωσε απειλητικήν χείρα.

— Είσαι ψεύτης και κλέφτης!
Ελαφρός κόλαφος ηκούσθη, και συγχρόνως φωνή παραδόξου όντος μελανού την όψιν, με μαλλιά ανασταυτούμενα, με αλλόκοτα ράκη και ενδυμασίαν, αντήχησε:

— Τι μαλώνετε, βρε;

***

Τα δύο παιδιά αφήσαν συγχρόνως διπλήν πεπνυγμένην κραυγήν και εδοκίμασαν να τραπώσιν εις φυγήν, αφήνοντα το φανάριον καταγής. Αλλά το παράδοξον αν με τον πόδα ανέτρεψε το φανάριον, το οποίον έβρηκεν ευθύς, και με τας δύο χείρας συνέλαβεν από τους βραχιόνιας τα δύο τρέμοντα παιδιά.

— Ποιος είναι κάσσο, βρε;

Τα δύο παιδιά ήσπαιρον κ' εδοκίμαζον να φύγουν.

— Μη φοβάστε, δε σας τρώω. Δώστε μου τους παράδες σας, για να μη μαλώσετε και σκοτωθήτε. Καλά που βρέθηκα εδώ και σας γλύτωσα.

«Της Κοκκώνας το σπίτι»

Έφαξε τες τσέπες των δύο παιδιών, και συγχρόνως τα έσυρε προς την θύραν του ισογείου της κατηρειπωμένης οικίας οπόθεν είχαν εξέλθει, ως φαίνεται, το παράδοξον αν. Εκεί έβαλε τον Νάσον υπό κράτησιν όπισθεν της θύρας, ώχλωσε το άνοιγμα με τον ίδον σώμα του και έφαξεν εν ανέσει τον Αγγελήν. Εύρε δεκαπέντε ή είκοσι πεντάρες και δεκάρες εις τα θυλάκια. Είτα έφαξε τν Νάσον, εύρεν άλλα τόσα και εις αυτού το θυλάκιον. Ακολούθως απέπεμψε τα δύο παιδιά.

— Πηγαίνετε τώρα, και μη φοβάσθε. Αλλη φορά να μη μαλώνετε.

***

Ο Γιάννης ο Παλούκας δεν είχε πώς να μεθύσει και πώς να εορτάση τα Χριστούγεννα, εκείνην τη χρονιά. Ήτο συνήθως άεργος, και οι τεμπέλικες μικροδουλείς, τας οποίας εξετέλει κάποτε, πότε κουβαλών νερό με την οτμάνιν εις τας οικίας, πότε υπηρετών τους κηπουρούς, τους αλωνιστάς και τους βοηθών τους γριπάρηδες εις την ανέλκυσιν του μακρού ατελείωτου γρίπτι επί της μεγάλης άμμου εις τον αιγιαλόν, δεν τον είχαν «σηκώσει» κατά το έτος εκείνο. Τι να κάμη; Πώς να περάση, τέτοια χρονιά μέρα; Τι εσοφίσθη;

Της Κοκκώνας το σπίτι, το οποίον εφοβούντο τα παιδιά της πολίχνης, και το οποίον δεν αγίαζαν οι παπάδες όταν κατηρχόντο από την άνω συνοικίαν με τους σταυρούς, ήτο κατάλληλος σταθμός διά να κρυβή κανείς και να περάση ως σκαλικάντζαρος, επειδή του εκαλούσαν οι μέρες, αφού μάλιστα χάριν των ημερών αυτών θα το έκαμνε και ο Παλούκας. Απ' εκεί θα επερνούσαν όλα τα παιδιά της κάτω ενορίας, δηλαδή τα δύο τρία

των παιδιών του χωριού, εις το γύρισμα των από την επάνω ενορίαν, ότε θα είχαν ικανά κέρματα εις τα θυλάκια των. Ο Παλούκας δεν εσκέφθη περισσότερον.

Έλαβε παλαιόν σιδηρούν τηγάριον, εμουντζουρώθη όλος εις το πρόσωπον —μετέθεσε, το επ' αυτό, δύο μήνας πρωμώτερα την Αποκριάν— εφόρεσε παλαιά ράκη τα οποία επρομηθεύθη κάπου, και απελθών, άμα ενύκτωσεν, εξεκάρφωσεν αθουρώως τας παλαιάς σαβίνας, τας σχηματιζούσας χαστί πρόχειρον φραγμόν εις το ισόγειον της ερήμου οικίας της Κοκκώνας, και εχώθη μέσα. Μίαν ώραν ύστερον κατήλθε διά του λιθοστρώτου, η πρώτη συνωρίς των αδόντων παιδιών, ο Νάσος και ο Αγγελής. Είδομεν πώς ήλθαν βολικά τα πράγματα, και πως ο Παλούκας κατάρθρωσε μάλιστα να περάση ως ειρηνευτής μεταξύ των παιδιών που εμάλωναν.

Αφού ο Νάσος και ο Αγγελής ετράπησαν εις φυγήν, αισθανόμενοι φεύγον το έδαφος υπό τους πόδας των, κατήλθον άλλα παιδιά, είτα άλλα.

Αλλά τα παιδιά δε θ' αργήσουν να ανακαλύψουν την απάτη, και θα εκδικηθούν με το δικό τους τρόπο τον ευφάνταστο μικροαπατεώνα.

...Παρήλθον δέκα λειπά της ώρας, και γενναίον πετροβόλημα ήρχισεν να δέρνη την στέγην, τας ξυλόσεις, και τας δοκούς του αφατανότου πατώματος της ερήμου οικίας. Πολλοί λίθοι, με υπόκωφον δούπον, διερχόμενοι διά των δοκών, και άλλοι διά της θύρας έπιπτον εις το έδαφος του ισογείου.

Στράτευμα παιδιών είχαν εξορμήσει από το προαύλιον του ναού των Τριών Ιεραρχών, τριακόσια ή τετρακόσια βήματα απέχοντος, και εξετέλει φοβεράν έφοδον κατά του

ασύλου του Σκαλικαντζάρου.

Τα πρώτα ληστευθέντα παιδιά, ο Νάσος και ο Αγγελής, αφού έφθασαν ασθμαίνοντα εις την μικράν πλατείαν την εμπροσθεν του ναού, μη έχοντα πλέον διά τι πράγμα να μαλώσωσιν, έκαμαν αγάπη. Μετά φιλικωτάτην δε συζήτησιν εκ συμφώνου, απεφάνθησαν ότι το παράδοξον αν, το οποίον τους επήρε τα λεπτά, αφού δεν τους επήρε ούτε την φωνήν ούτε τον νου των, θα ειπή ότι δεν ήτον φάντασμα, ούτε βρυκόλακας, και αφού δεν εδοκίμασε να τους φάγη, θα ειπή ότι δεν ήτον ούτε σκαλικάντζαρος. Τι άλλο θα ήτον λοιπόν; Θα ήτον άνθρωπος, χωρίς άλλο.

Η δευτέρα ζυγιά των παιδιών έφθασε μετ' ου πολύ, είτα η τρίτη και η τετάρτη. Όλα τα ομοιοπαθή παιδιά δεν ήργησαν να συνεννοηθούν ομοι. Τέλος, ο Στάμος, όστις ήλθε τελευταίος μετά του Αργύρη, επρότεινε και όλοι εψήφισαν να εκτελέσωσι τακτικήν νυκτερινή έφοδον κατά της οικίας.

Ο Παλούκας, την στιγμήν εκείνη, εδίσταζε, και είχαν αποφασίσει πλέον να αποσύρθη αφού είχε κάμει αρκετήν λείαν, όση θα ήρκει διά να μεθύση την ημέραν των Χριστουγέννων, ως και την ημέραν των Επιλοχιών, και την του αγίου Στεφάνου ακόμη. Ενώ δε ήτο έτοιμος να φύγη και πάλιν έμενεν, επήλθεν η πρώτη πυκνή χάλαζα των λίθων.

— Να μια ζυγιά! εφώνασε φιλέκδικος ο Στάμος.

— Να μια ζυγιά! επανέλαβον εν χορώ τα παιδιά.

Πέντε δευτερόλεπτα πρότερον αν απεφάσιζεν ο Παλούκας να φύγη, θα ήτο ήδη εκτός βολής. Δυστυχώς ήτο αργά τώρα...

(Από το ένθετο «ΕΠΤΑ ΗΜΕΡΕΣ» της «Καθημερινής» τα Χριστούγεννα του 2002)

Χρονιάρες μέρες

Ελένης Οικονομίδου - Δούβλα

Χρονιάρες μέρες έρχονται Χριστούγεννα! Πρωτοχρονιά! Φώτα! Τα επουράνια καταδέχονται και κατεβαίνουν στη γη μας!

Εκστατικός στέκεται ο άνθρωπος μπροστά στο μυστήριο της γέννησης του Χριστού!

Δεν μπορεί να χωρέσει ο μικρός νους του το μυστήριο της θείας ενανθρώπισης!

Η εποχή μας, τόσο προχωρημένη και τόσο «πολιτισμένη» δεν έχει χρόνο για σκέψεις ουράνιες, ούτε χώρο για ευαισθησίες...

Και καθώς με τον ερχομό του κάθε χρόνος φέρνει όλο και πιο πολλά χιόνια στα μαλλιά και βαραίνει τους ώμους και δυσκολεύει τα πόδια και τα χέρια, ο νους πισογυρνά λυτρωτικά σ' άλλες εποχές κι άλλες χρονιάρες μέρες λιγότερο φανταχτερές και κούφιας, φτωχικές ίσως αλλά περισσότερο ανθρώπινες.

Τότε που οι ετοιμασίες στα σπίτια για τα χ'στούνα γέμιζαν με δέος μικρούς και μεγάλους γιατί καρτερούσαν να γεννηθεί ο Χριστός. Και νήστευαν εκείνες οι αγιασμένες Ζαγορίσιες όλο το Σαρανταήμερο και επέβαλαν και στα παιδιά μια μικρή νηστεία για να μεταλάβουν. Τα ξεγελούσαν με χ'σιά, με «σύκα και μπόμπα» με παλαγκίτες ζαχαρωμένες. Τότε που γοητευμένα από τις διηγήσεις των μεγάλων, τα έβρισκαν τα μεσάνυχτα να καρτερούν με κολλημένη στο τζάμι τη μύτη, στην

ουρανό τ' αστέρι φωτεινό που έδειχνε στους ανθρώπους ότι γεννήθηκε την μοναδική εκείνη νύχτα της ανθρωπότητας το παιδί του Θεού. Κι εκεί σ' αυτή τη θεία προσμονή τάπαιρνε ο ύπνος...

Κι ύστερα Πρωτοχρονιά με καρδιοχτύπια.

Νάταν να τρέχαμε χαρά-χαράι να πάμε να καθήσουμε στο πουρνάρι στα σπίτια που μας καρτερούσαν για καλό ποδαρικό.

Τότε που οι πόρτες κλειδαμπαρωμένες δεν άνοιγαν «μην τύχει κάνα αχαμνός» και πάει άσχημα η χρονιά.

Τότε που οι μεγάλοι έβαναν με τρόπο τον «παρά» στο φελί του μικρού της οικογένειας «να μη σκανιάσει το παιδί».

Νάταν να καρτερούσαμε «να τσιοκανίσει» ο παπάς με το σχολιαρούδι να κρατά «Το μπαγριάτος» με τ' αγιασμένο νερό.

Άνοιγε γρήγορα η νοικοκυρά: «Κόπιασι δέσποτα, καλή ιερωσύνη, σπολατέτ (εις πολλά έτη) τ'ς αφεντιάς, κι τ' χρόν'. Κι εκείνος βρεγμένος ως το κόκκαλο, πολλές φορές χιονισμένος με λαστιγένιες γαλότσες ή τις άλλες τις κοντές επάνω απ' τα παπούτσια για τις νεροπάπλες, δεν άφηνε σπίτι για σπιτ αφώτιστο. Με το κλωνάρι από βασιλικό ή στην ανάγκη από ρίγανη ράντιζε πρώτα τα κονίσματα ύστερα όλα τα δωμάτια και τα ζωντανά στο κατώ. Κι όλοι φιλούσαν με σεβασμό ανυπόκριτο το χέρι του εκείνη τη στιγμή νάρχονταν ο ίδιος ο Χριστός στο σπίτι του.

Οι δεκάρες, τα εικοσάλεφτα έπεφταν στο μπαγράτς και

Ειρήνη σ' όλων τις ψυχές

Ρούλας Ευθυμίου

Ειρήνη σ' όλων τις ψυχές. Πέρασαν δυο χιλιάδες χρόνια από την μεγάλη εκείνη ημέρα, που ένα καινούργιο νόημα έδωσε στη ζωή των ανθρώπων η ενανθρώπιση του Χριστού!... ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ!

Εορτή, εορτών ατίμητο μαργαριτάρι που το φθαρτό δαχτυλίδι του χρόνου δεν μπόρεσε να μειώσει την ακτινοβολία σου! Χιλιάδες καμπάνες σ' όλους τους τόπους της γης σημαίνουν για να φέρουν στον ταλαιπωρημένο άνθρωπο το χαρμόσυνο μήνυμα της γέννησης του βρέφους της Βηθλεέμ. Ένας βόρβορος παθών κυλούσε στην ανθρωπότητα, το μίσος, το έγκλημα τύλιγε την άρρωστη ψυχή. Εκείνος που προείπαν οι προφήτες ότι έρχεται από τον ουρανό για να μας διδάξει πώς πρέπει να γίνουμε αληθινοί αληθινοί άνθρωποι, ΓΕΝΝΑΤΑΙ σήμερα –ας γονατίσει η ανθρωπότητα μπροστά στην φτωχή στηλιά- μα και τόσο πλούσια, αφού αυτή διάλεξε ο βασιλιάς ουρανού και γης για να πάρει την πρώτη ανθρωπινή ανάσα ΤΟΥ...

Ας γονατίσουμε μπροστά στο ταπεινό λίκνο που φέρνει την ειρήνη σ' όλων τις ψυχές. Δυο χιλιάδες χρόνια ανοίγουν οι ουρανοί και κατεβαίνουν οι άγγελοι με το μήνυμα που κάθε σκληρή καρδιά την

απαλύνει. Το θείο βρέφος με το υπερκόσμιο ακτινοβόλο χαμόγελό Του θα ξυπνήσει μέσα μας τα πιο ευγενικά αισθήματα, θα γεμίσει τις καρδιές μας αγάπη και καλοσύνη.

Το φως της θεογνωσίας ήρθε στη γη για να χαρίσει ειρήνη στον κόσμο, για να ηρεμήσει τα πνεύματα ο ήλιος της δικαιοσύνης. Η μέρα αυτή λάμπει πióτερο απ' όλες τις μέρες του χρόνου. Γιατί καθénas βλέπει τα πρώτα χαμόγελα του θείου βρέφους. Ας γονατίσουμε εμπρός στον Πλάστη εν τω σπηλαίω, ας ενώσουμε εμείς οι ταπεινοί μαζί με τα Χερουβείμ αγνή τη φωνή μας.

Ας γεννηθεί στην καρδιά όλων ο ΧΡΙΣΤΟΣ με την πίστη, ας θάψουμε το εγώ μας για να ζει ΕΚΕΙΝΟΣ. Έτσι θα γίνουμε πραγματικά καλοί άνθρωποι, χωρίς ταπεινά αισθήματα και ας θρονιάσουμε την ειρήνη στην ψυχή μας.

Ας προσευχηθούμε με κατάνυξη και προς τον Σωτήρα της ανθρωπότητας να επιβάλλει για μια ακόμη φορά στους λαούς τα υπέροχα διδάγματα του ΕΙΡΗΝΗ ΥΜΙΝ.

Ας προσευχηθούμε με κατάνυξη να επανοπλισθεί ηθικά το ανθρώπινο γένος και να βαδίζει επί της ευρείας Λεωφόρου της ηθικής και του κάλλους.

Δόξα εν υψίστοις Θεώ

Εορτάζουμε το μεγαλύτερο ιστορικό γεγονός την γέννηση του Θεανθρώπου και η σκέψις όλων μας, είναι εστραμμένη εις την φάνηνη της Βηθλεέμ.

Ανέλωμεν νοερώς και την αγίαν εκείνην Πόλιν ένθα το φως του ηλίου είδεν το θείον βρέφος και ακούωμεν μετά των ποιμένων της Θείας εκείνης νυκτός τον ύμνον των αγγέλων: **Δόξα εν υψίστοις Θεώ...** Είναι η ωραία φωνή, η διδάσκουσα και εξυπνούσα του δούλου, την γυναικα.

Ουκ ένι Ιουδαίος, ουδέ Έλλην Ουκ ένι δούλος ή ελεύθερος. Ιδού η διδασκαλία του Θείου βρέφους.

Ισότης- Ελευθερία – Αγάπη. Αγάπη, διότι το γενώμενον αγάπη εστί.

Μετ' αγάπης προσαγορεύωμεν αλλήλους, μετ' αγάπης επισκεφθώμεν πάσχοντας αδελφούς, ημών.

Αρθώμεν υψηλότερον ας αφήσωμεν την ύλην, την απόλαυσιν, δι' ων συνθηίζομεν να εορτάζωμεν τας αγίας εορτάς, ας αρθώμεν υψηλότερον!

Πόσοι αδελφοί ημών σήμερον πεινώσιν! Πόσος γυμνητεύουσιν! Ας εκπληρώσωμεν το προς τον πλησίον καθήκον ημών. Οι πλούσιοι ας ανοίξωσιν ευχαρίστως τα βαλάντια των και ας σπεύσωμεν πλουτιντιά των και ας σπεύσωμεν πλούσιος τας σείρας εν αγάπη και χαρά προς τους πάσχοντας, ίνα οι πάντες, ούτω πλούσιοι και πένητες εορτάσωμεν πράγματι την θείαν, την αγίαν ημέραν της γεννήσεως του Θεανθρώπου εν ύμνοις ως οι ποιμένες εν πόσας πνευματικάς, εν χαρά και αγάπη άδοντες: «Και επί γης ειρήνη εν ανθρώποις ευδοκία».

(Απόσπασμα από το κύριο άρθρο της εφημερ. «ΖΑΓΟΡΙΣΙΑΚΑ ΝΕΑ» του έτους 1931, του Ζαγορίσιου λογιού **Δημ. Σακελλαρίδη**, Γυμνασιάρχου).

ΙΣΤΟΡΙΚΑ

ΙΩΑΝΝΗΣ Γ. ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ
τ. ΣΥΜΒΟΛΑΙΟΓΡΑΦΟΣ

Κόνιτσα, 5 Δεκεμβρίου 2009

ΠΡΟΣ ΤΗΝ Α'ΝΣΙΝ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ «ΤΟ ΖΑΓΟΡΙ ΜΑΣ»

Αγαπητοί μου,

Σας στέλλω λίγες σκέψεις μου για ένα θέμα, το οποίο, αφορά μεν το Πάπιγκο, γιατί όχι και ευρύτερα, το κάθε σκεπτόμενο, προβληματισμένο άτομο, αγγιγμένο άμεσα ή έμμεσα, από τον οποιοδήποτε Πόλεμο και εν προκειμένω τον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο ή άλλως πως για τους Έλληνες, τη Μικρασιατική Καταστροφή. Πώς αισθάνονταν οι νέοι, πολεμώντας στην πρώτη γραμμή και πώς οι δικοί τους στα μετόπισθεν στα χωριά τους και ποιο ήταν το αποτέλεσμα.

Λίγο-πολύ όλα τα χωριά του Ζαγορίου και όχι μόνον, πλήρωσαν, άλλο λιγότερο και άλλο περισσότερο το φόρο ζωής, αίματος και θυσιών από τα χρόνια τα παλιά μέχρι και σήμερα, για να ζήσουν οι επερχόμενοι καλύτερα, ασχέτως αν τα χωριά μας, τα τελευταία χρόνια ερημώνουν από το ντόπιο ανθρώπινο στοιχείο. Αυτό είναι ένα κεφάλαιο που ανοίγεται στο Ζαγόρι μας, πολύ σοβαρό. Αλλά γι' αυτό, πιστεύω να μας δοθεί άλλη φορά η ευκαιρία να το συζητήσουμε.

Καλόν είναι να δημοσιευθούν και τα επισυναπτόμενα παλαιά έγγραφα, είναι σπουδαία μνημεία λόγου, άξια περαιτέρω ερευνής, έστω και αν καταλάβουν λίγο παραπάνω χώρο στο καθ' όλα έγκριτο περιοδικό μας «ΤΟ ΖΑΓΟΡΙ ΜΑΣ» που με μεγάλη λαχτάρα κάθε φορά το περιμένουμε.

Με πολλήν εκτίμηση
Ιωάννης Γ. Παπαϊωάννου

χωριανοί να συμβάλλουμε σ' αυτό. Κατά το παρελθόν είχε γίνει κάποια προσπάθεια - αρχή, ας το ξανασκεφθούμε ήρεμα και θετικά. Είναι κρίμα οι ήρωές μας να περπατούν μόνο τη νύχτα.

Επιστολή Αναστασίου Διαμάντη ή Διαμαντίδη Προς τον αδελφόν του Απόστολον

Εν Ραιδεστώ τη 24η Σεπτεμβρίου 1920

Εις Πάπιγκον

Αγαπητέ μοι αδελφέ Απόστολε σας αδελφικοσπαζόμαι ομοίως την νύφην και αδελφήν Ευθαλίαν, καθώς και την μικράν Αντιγόνην καταφιλώ τους σφβαλμούς της, επιθυμώ όπως υγειαινώνται ως καγώ συν Θεώ είμαι υγιειστάτος.

Χθες έλαβον την αγαπητήν επιστολήν σου και ιδών τα εν αυτή σπεύδω να σας απαντήσω. Μάθε και από εδώ ότι όλα τα παιδιά είναι πολύ καλά. Θα σας ήλθεν αυτού με άδειαν ο Β. Κωτοσρίδης και θα σας τα είπεν όλα λεπτομερώς. Από τον πατέρα καιρόν έχω να λάβω γράμμα του. Γράψε μου πώς τα περνά ο Πατέρας με τους Νεοχωρίτας και πώς έχουν τα πρόβατα.

Από εδώ δεν εμπορούμεν να πάρωμεν και καμμίαν άδειαν δι' αυτού τώρα λόγω των εκλογών απηγορεύθησαν. Εάν γνωρίζης την σύστασιν του Γ. Κατζίοπούλου να μου την γράψης. Δεν μου στείλανε κανέν ζεύγος κάλτσες μάλλινες διότι δεν ευρίσκω εδώ να αγοράσω και διότι άρχισε το κρύο. Να μου στείλετε 2 ζεύγη, αν έχετε έτοιμα

και τίποτε άλλο δεν θέλω. Αυτού εσείς πρέπει να τα περνάτε με ησυχίαν και να μη ακούω παρ' ουδενός το ελάχιστον.

Έμαθα παρά του Λάμπρου ότι έστειλεν από την Αμερικνήν ο Θωμάς το εισιτήριον του Χαρίση Κοντογιώργου. Από εδώ όλα τα παιδιά είναι καλά. Και εάν θελήση ο Παντοδύναμος θα επιστρέψωμεν οργήγορα αυτού. Πρόσφερε τα ανήκοντα εις συμπεθερούς και γείτονες και συγγενείς και φίλους.

Περιμένω ταχείαν απάντησιν σας Γράφω εν μεγάλη βία Ο υπεραγαπών αδελφός σας (υπογρ.) Αναστάσιος Διαμαντίδης

Επιστολή αναγγελίας του θανάτου του Αναστασίου Διαμάντη ή Διαμαντίδη

«Τετιμημένη και τεθλιμένη οικογένεια.

Έχω την τιμήν να γνωρίσω υμίν, ότι ο υιός σας, Αναστάσιος Διαμάντης λοχίας του Επιτελείου Α' Τάγματος του 25 Πεζ. Συντάγματος πεσών επί του πεδίου της τιμής και του καθήκοντος ενδόξως μαχόμενος κατά την μάχην του Μπαιμπόρτ της Αγκύρας τη 24 Αυγούστου τ.έτ. εκηδεύθη υπ' εμού με όλα τα κεκατονισμένα από των στρατιωτικών νόμων.

Εκφράζω τα ειλικρινή μου συλλυπητήρια, ταυτοχρόνως και τα συγχαρητήριά μου διά τον ένδοξον θάνατον του υιοῦ σας, εύχομαι εις τον Ύψιστον, όπως την μεν ψυχήν αυτού κατατάξη εν τω χορώ των μαρτύρων της Εκκλησίας, εις δε την καρδίαν υμών εγκαταλέη το βάλασμον της παρηγορίας και υπο-

μονής με υψηλά το μέτωπον, ότι συνετελέσατε εις την δόξαν της Πατρίδος μας.

Τ. Τ. 930 τη 20 Σεπτεμβρίου 1921 Ο έφεδρος ιερέυς του Συντ/τος Αρχιμ. Αθανάσιος Κατωρρηγόπουλος Ιεροκήρυξ Λευκάδος και Ιθάκης».

Εν Παπίγκω τη 25-11-1921

Αγαπητέ μοι Αποστόλη Διαμάντη,

Εγκλείω υμίν αντίγραφον ειδοποιούν την θλιβαράν ειδησιν του θανάτου παληκαριού του αδελφού σας γραμμένο εις χαρτί τουρκικο με γραμμές σαν τες ποσοούλες, και το οποίον συμβούλευσα τους οικείους σου να το φυλάξουν εις ένδειξιν ιστορικού κειμήλιον οικογενειακόν, σας παρακαλώ να δεχθήτε και τα ιδικά μου θερμά συλλυπητήρια, μετά των ευχών μου όπως ο Θεός χαρίσθι ζωήν εις υμάς, και τους λοιπούς οικείους σας. Μη ρωτάτε τι μήνας αγνοίας περάσαμε, το Καλοκαίρι, και περνούμε, ήτο πεπρωμένον τα καυμένα παιδιά να πληρώσουν τας αμαρτίας: 2 νεκροί εξ Αρτσιώτης, Ζώτος, Κοντογιώργος, Μούργκας, 5 τραυματία: Ζωίδης, Γκότσης, Νικολαΐδης, Παγούνης, Δεμίρης. Σουδενα νεκρός αξιωτ. Βλαδικας, Χανδέλης. Ο Νίκος εις το μέτωπον.

Ο Τσίλης Πολ. Τραυματίας, και Αθ. Χαλκιάς εξαντληθείσης της αδειας των αναχώρησαν. Τώρα ήλθε ο Βλάσης Στούμπος με αναρωτικίην παθολογικός κατά τα άλλα δεν έχω τι να σας γράψω. Βίος ακριβός, και ολονέν ακριβαίνει, ο Θεός βοηθός. Με την Γόννην και Κώστα περνούμε λαμπρά.

Σας παρακαλώ να διαβιβάσσετε εις τον κ. Θωμάν τους φιλικούς μου ασπασμούς, καθώς και εις όλα τα δικά μας παιδιά που είναι αυτού πλησίον σας.

Μετά φιλικής αγάπης (υπογρ.) Κων. Κυρατσιδης

Ακριβή αντίγραφα εκ του εις το αρχεϊόν του Κων. Διαμαντή, ευρισκομένων πρωτοτύπων.

Ιωάννινα, 7 Δεκεμβρίου 2009

Ο αντιγράφας

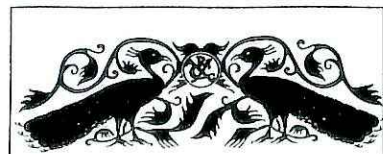
Ιωάννης Γ. Παπαϊωάννου

Κωνσταντίνος Κυρατσιδης

Ο Κ.Κ. κατόγονταν από την Αρίστη-Ζαγορίου και για πολλά χρόνια (1915(;) – 1937(;) , εργάστηκε ως γιατρός στην Κοινότητα Παπίγκου. Ήταν καλός γιατρός, αναμειγνύονταν ενεργά στα κοινά της Κοινότητας Παπίγκου και οπωσδήποτε η γνώμη του είχε βαρύτητα. Σε πολλά έγγραφα εκείνης της εποχής, βλέπουμε να υπογράφει και ο Κ.Κ.

Μαζί του έμεινε και η οικογένειά του, της οποίας τα μέλη διακρίνονταν διά το ήθος, τη μόρφωσι και τον καλόν τρόπον του φέρεσθαι.

Γ.Γ.Π.

**PIZAPEIO
XEIROTEXNIKO
KENTRO**

παραδοσιακά υφαντά

και κεντήματα

Μονοδένδρι Ζαγορίου

Τηλ. 26530 71382, 71119

Fax: 26530 71382

απέραντη γαλήνη του χιονισμένου χωριού, να φανεί στον

ΠΑΛΑΙΟΓΡΑΦΙΚΑ ΕΓΓΡΑΦΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΜΟΝΟΔΕΝΔΡΙΟΥ

Συμφωνητικόν
διορισμού Ιερέως
(1892)

«Δι' ου δηλούται ότι σήμερον τη 5η 8/βρίου του 1892 έτους αι την ανατολικήν ενορίαν αποτελούσαι υποφαινόμεναι οικογένειαι της Κοινότητος Μονοδενδρίου, ανέκαθεν εκκλησιαστικώς διηρημένης εις δύο ενορίας, ανατολικήν και δυτικήν, μετά δύο ιερέων, αποκλειστικήν έχοντος εκατέρου επί της ετέρας δικαιοδοσίαν, οι δε δύο μόνον ιερείς των γλίσχρων αυτής πόρων επιτρεπώντων να διατηρεί οπωσούν αξιοπρεπώς, έχουσαι υπόψη την επί εικοσαπενταετίαν όλως άμειμπτον και εις ιερέα εμπρέπουσαν του αιδεσιμωτάτου ιερέως **Στεφάνου Σαμψάκη** κατά τε την ενορίαν ταύτην ως εφημερίου αυτής και κατά την ιεράν εν τω ναώ του Υψίστου λειτουργίαν σεμνήν και κοσμίαν πολιτείαν, και διαφλεγόμεναι υπό του πόθου ίνα μήποτε τοιούτου στερηθώμεν ιερέως, ανανεούμεν αυθορμήτως εξ' όλης ημών ψυχής και καρδίας και επί βάσεων εδραιωτέρων τον διορισμόν αυτού ως εφημερίου κατά την ενορίαν ημών ταύτην και συλλειτουργόν τω ετέρω κατά την Δυτικήν ενορίαν εφημερίω Κων/τίνω Αναστασιάδη από πρώτης 7/βρίου του 1892ού έτους μετά ετησίου μισθοδοσίας επτά (7) λιρών χρυσών οθωμανικών διό το ενεστώς έτος επ' ελπίδι προαγωγής διάτ α επόμενα έτη βελτιωμένων των εν δυσχερεία ήδη διατελούντων οικονομικών της Κοινότητος, πληρωτέας εις δύο δόσεις καθ' εξαμηνίαν δεδουλευμένην και εκ του προς μισθοδοσίαν των ιερέων διατιθεμένου Διονυσιακού κληροδοτήματος υπό του εκάστοτε ταμίου των δημοσίων προσόδων και επί τοις ακόλουθοις όροις:

Ο ιερεύς Στέφανος Σαμψάκης παραδεχόμενος τον διορισμόν αυτού ως εφημερίου

Πολύτιμα στοιχεία του παραδοσιακού μας πλούτου και της ιστορίας της περιοχής μας καταγράφονται σε παλαιογραφικά έγγραφα, που περισώθηκαν φυλαγμένα από τους παππούδες μας μέσα στα σεντούκια και τις κασέλες και τα οποία μελετώντας τα σήμερα μας οδηγούν στην εξαγωγή λίαν χρήσιμων συμπερασμάτων για την κοινωνική ζωή και τους θεσμούς των συμπατριωτών μας.

Οι Ζαγορίσιοι δεμένοι σφιχτά με τη γενέτειρά τους κατόρθωσαν στα δύσκολα εκείνα χρόνια να δημιουργήσουν μια θαυμαστή αυτοδιοίκηση και να κρατήσουν άσβεστη την ιδέα του Έθνους και την ελληνοχριστιανική παράδοση.

Ένα μικρό δείγμα είναι και το παρατιθέμενο παλαιογραφικό έγγραφο της Κοινότητος Μονοδενδρίου «**Συμφωνητικόν διορισμού ιερέως**», το οποίο για τους Μονοδενδρίτες αλλά και για τους άλλους πιστεύω συμπατριώτες έχει ξεχωριστή αξία, γιατί παρουσιάζει την εικόνα ενός χωριού πλούσιο σε ανθρώπινο δυναμικό με δύο ενορίες και αντίστοιχο αριθμό ιερέων, σε αντίθεση με τη σημερινή εικόνα, που εκκλησιές μας είναι άδειες από εκκλησίασμα και για κάθε δυο ή και τρία χωριά αντιστοιχεί ένας, ο ίδιος ιερέας, ο οποίος τα επισκέπτεται εκ περιτροπής για να εκτελέσει τα τελετουργικά του καθήκοντα. Αξίζει να σημειώσουμε, πως τα χρόνια εκείνα οι ιερείς πληρώνονταν από την κοινότητα και σε πολλές περιπτώσεις δύσκολα τα έβγαζαν πέρα, όμως επιτελούσαν με ιερό ζήλο και αυταπάρνηση το λειτούργημά τους.

κατά την Ανατολικήν ενορίαν της Κοινότητος Μονοδενδρίου οφείλει:

α) Να ιεουργεί τακτικώς κατά την εβδομάδα της ενορίας του εναλλάξ μετά του εφημερίου της ετέρας ενορίας Κωνσταντίνου Αναστασιάδου, συμμεριζόμενος μετ' αυτού πάντοτε τα διά την ιεράν λειτουργίαν προσκομιζόμενα δώρα, συλλειτουργών δι' εν εκτάκτω επιβεβλημένη συλλειτουργία μετ' αυτού μόνον ή και μετ' άλλων ιερέων, αμειβομένου εκάστου υπό του επιβάλλοντος ή αιτούντος την συλλειτουργίαν.

β) Αναγινώσκει τακτικώς άπαξ της εβδομάδος κατά παν Σάββατον ή πάσαν Κυριακήν κατά την ενορίαν του μόνον και καθ' ας ήθελε προσκληθεί οικογενείας αυτής τον εις την Υπεραγίαν Θεοτόκον Παρακλητικών Κανόνα.

Επί τούτοις εγένετο τόδε συμβόλαιον, όπερ παραδίδεται υπογεγραμμένον υπό πασών των κατά την ενορίαν την

Γεωργίου Κόνιαρη
Δημάκαινα Κόνιαρη
Ιωάν. Κ. Καπρής
Ελένη Χ. Πετσέλη
Δημητράκαινα Δ. Στέα
Θεοχάρης Ιωάν. Κούρας
Χαριτίνη Γ. Καραβέλη
Ταρσίτσα Μ. Οικονόμου
Ματθαίος Κοντοδήμος
Αλκιβιάδου Σκοκίδη
Σπ. Κατσαδήμα
Ιωάν. Στούπη
Π. Α. Μπέλλος

Επικυρούται το γνήσιον των υπογραφών διά των Μουχαρικών Σφραγίδων καθώς και το περιεχόμενον.

(Τ.Σ.) Ο Μουχτάρης
Κωνσταντίνος Κοντογιάννης

Σημείωση: Από τα ονόματα των οικογενειών αυτών σήμερα ελάχιστα σώζονται. Έσχατο σημείο ερήμωσης των χωριών μας. Και στην άλλοτε δυτική ενορία ίδια και χειρότερη η κατάσταση, πολύ λίγες απόμειναν οικογένειες.

Το Διοριστήριο
αρχιερατικόν γράμμα

«Διά του παρόντος ημετέρου αποδεικτικού κυριαρχικού γράμματος δηλοποιούντος, ότι ο εν ιερεύσι Παπα **Στέφανος Δημητρίου Σαμψάκης από χωριον Μονοδένδρι του Ζαγορίου** της καθ' ημάς Θεοσώστου Επαρχίας προήχθη εις το αξίωμα της Ιερωσύνης διά της χάριτος του Παναγίου και τελεταρχικού πνεύματος κατά την εκκλησιαστικήν κανονικήν διατύπωσιν, χειροτονηθείς παρά της ημών ταπεινότητος υποδιάκονος και ιερεύς αναφανείς άξιος κατά την συμμαρτηρίαν του πνευματικού αυτού πατρός, εφ' ω και δίδεται αυτό το παρόν ημέτερον αποδεικτικόν της χειροτονίας γράμμα εις ένδειξιν».

1863 Ιουνίου 30 Ιωάννινα
Σφραγίς και υπογραφή του
Επισκόπου (δυσανάγνωστη)

Ντροπή μας!

Αφήσαμε το αρχοντικό Πλακίδα να καταρρεύσει!

Για πολλοστή φορά θα επανέλθω στο αρχοντικό Πλακίδα, ένα από τα σπουδαιότερα αρχιτεκτονικά και ιστορικά μνημεία του τόπου μας, που όλοι μας χωρίς ντροπή το αφήσαμε να καταρρεύσει.

Το άφησε η αδελφότητα Κουκουλιωτών «Ευγένιος Πλακίδας».

Στην αρχή δικαιολογούταν ότι δεν είχε βγει η δικαστική απόφαση για την κυριότητα του κτηρίου. Η απόφαση όμως βγήκε υπέρ ημών και δεν έκανε τίποτε.

Βρήκε δικαιολογία ότι δεν είναι ολοκληρωμένη η μελέτη, η μελέτη όμως υπάρχει ολοκληρωμένη και στην Νομαρχία και στην Περιφέρεια και δεν έκαναν τον κόπο οι κύριοι να την πάρουν και αν χρειάζεται να την μελετήσουν και να την συμπληρώσουν.

Τους στρίμωξε η Γενική Συνέλευση των μελών και υποσχέθηκαν ότι θα στείλουν ψήφισμα σε όλους τους φορείς, να τους κινητοποιήσουν και να κάνουν κάτι για την επισκευή και αποκατάσταση του αρχοντικού.

Πέρασαν τρεις μήνες και το ψήφισμα γράφεται και ξαναγράφεται και επαναγράφεται και τυπώνεται και ξανατυπώνεται και ακόμη δεν πήγε σε κανένα φορέα.

Περίμενε τον άρρωστο ως που να βγει η ψυχή του.

Αυτό δεν είναι ντροπή;

Ο Δήμος Τύμφης στην αρχή έδειξε κάποιο ενδιαφέρον. Με τη βοήθεια και της Νομαρχίας βγήκαν κάποια χρήματα για να γίνουν οι δυο τοίχοι και να κρατηθεί όρθιο το κτήριο. Βρήκαν τότε μια δικαιολογία ότι δεν είναι ολοκληρωμένη η μελέτη. Μπήκαν στη μέση κάποιοι πονηροί εργολάβοι για να φαν κάποια χρήματα κάνοντας καινούργια μελέτη και η πίστωση περιμένει και οι τοίχοι περιμένουν, ώπου να καταρρεύσουν.

Παρακαλέσαμε τον Δήμαρχο Τύμφης να προχωρήσει το θέμα και να πάει να πάρει την μελέτη, αλλά πέσαμε σε ύπα μη ακούοντων.

Πέρασαν τρεις μήνες και κανείς δεν πήγε στην Περιφέρεια. Αυτό τι είναι; Μπορεί να μας πει ο κ. Δήμαρχος; Τι κάνει από δω και πέρα η Νομαρχία; Χρέωσε την υπόθεση μας είπε ο κ. Νομάρχης στον Δήμο Τύμφης και δεν ενδιαφέρεται πια. Γιατί κ. Νομάρχα; Εσείς τόσο φροντίσατε για το

χωριό μας και είναι προς τιμή σας και όλοι σας χρωστούμε ευγνωμοσύνη γιατί με την δική σας φροντίδα επισκευάστηκε η εκκλησία μας, γιατί σταματήσατε πια. Δεν είναι σοβαρό το θέμα;

Στηρίζαμε τις ελπίδες μας και στα πολιτικά πρόσωπα. Μόνο ο κ. Ζαγορίτης σαν χωριανός μας φρόντισε για την επισκευή της εκκλησίας μας, από κει και πέρα τίποτε.

Τώρα δεν είναι και στην Κυβέρνηση και στη Βουλή, επομένως και από την πλευρά αυτή τίποτε.

Οι βουλευτές του κόμματος της Ν. Δημοκρατίας που ήταν στην Κυβέρνηση κανένα ενδιαφέρον δεν έδειξαν, ούτε ο κ. Καλογιάννης που τόσο μας είχε υποσχεθεί και η γυναίκα του είναι νουνά της ευεργέτιδας του χωριού μας της Ευγενίας Ζαρουχλιώτη-Πλακίδα.

Οι βουλευτές του ΠΑΣΟΚ κανένα ενδιαφέρον δεν έδειξαν μέχρι τώρα. Αντίθετα πίεσαν τρεις υπαλλήλους, Πασοκταίδες οι περισσότεροι, που είναι στον προγραμματισμό της Περιφέρειας, να απορρίψουν την πίστωση και να την δώσουν στο Νομάρχη της Πρέβεζας, για κομματικούς λόγους, βέβαια, για να γίνουν οι εργασίες στη Νικόπολη λες και με τα χρήματα αυτά θα τελειώνει το τεράστιο αυτό έργο στη Νικόπολη, αμφιβάλλουμε δε αν έγιναν εργασίες ή δεν τα έφαγαν, νόμιμα βέβαια... κάποιοι μελετητές.

Τώρα γιατί τα γράφω όλα αυτά;

Μήπως κάποιους ή από την Αδελφότητα, ή από τον Δήμο ή από την Νομαρχία ή την Περιφέρεια, ή τα πολιτικά πρόσωπα, τους πιάσει η ντροπή και πουν «ας κάνουμε κάτι να σωθεί το μνημείο αυτό που για μας για το χωριό μας, το Ζαγόρι, τα Γιάννενα για να μην πούμε και ακόμη παρακάτω είναι κάτι σαν τον Παρθενώνα».

Και βέβαια, μην νομίζετε ότι αν και τώρα αδιαφορήσατε θα καθίσουμε με σταυρωμένα τα χέρια.

Θα κινητοποιήσουμε όλον τον κόσμο μας, πρώτα με τον έντυπο τύπο και τον ηλεκτρονικό και στον Νομό μας και ακόμη παραπέρα αλλά θα κινητοποιηθούμε και με όποιον άλλο νόμιμο τρόπο.

Γιάννης Βακάμης
Κουκουλιώτης

Γιατί θέλουμε Δήμο Ζαγορίου;

Δεν έχω απάντηση και ψάχνομαι. Απ' το 1995-1996 (Συμβούλια Περιοχής – Καποδίστριας) θέλαμε πολλοί Ζαγορίσιοι ένα Δήμο στο Ζαγόρι. Γιατί όμως; Για να ικανοποιήσουμε τον ιστορικό και πολιτιστικό εγωισμό μας; Για να εξυπηρετήσουμε συμφέροντα; Για να πραγματώσουμε προσωπικές φιλοδοξίες; Για να φέρουμε τους Ζαγορίσιους πίσω στα χωριά μας; Μήπως για να εξυπηρετούνται καλύτερα οι μόνιμοι κάτοικοι των χωριών κι όσοι Ζαγορίσιοι παραμένουν γραμμένοι στα δημοτολόγια και βγαίνουν ένα-δυο μήνες το καλοκαίρι; Άραγε με ένα Δήμο Ζαγορίου απ' το 1998 το κράτος θα βοηθούσε οικονομικά και θεσμικά; Λέγανε πολλοί τότε: «Για την ανάπτυξη του τόπου μας». Αυτή η διαβολοανάπτυξη τι σημαίνει; Εγώ βλέπω, πάντως, κάποιο υποκείμενο (φυσικά ή νομικά πρόσωπα) να ενεργεί. Βλέπω ότι γίνεται σύγκριση, δηλαδή η τάδε περιοχή αναπτύχθηκε, το Ζαγόρι πρέπει να αναπτυχθεί. Τέλος υπάρχει αντικείμενο, δηλαδή συγκεκριμένη γεωγραφική περιοχή, άνθρωποι μετρημένοι με απογραφική και ορισμένους αριθμούς χωριών.

Από τις κατά καιρούς απογραφές προκύπτει μείωση του πληθυσμού του Ζαγορίου. Αν το ανθρώπινο στοιχείο δεν είναι παράγοντας ανάπτυξης, τότε συνώνυμη. Στα δημοτολόγια, λένε, είναι τόσοι γραμμένοι δημότες. Δεν θα ασχοληθώ με άλλα χωριά, αλλά στο Καπέσοβο οι μόνιμοι κάτοικοι εγγίζουν το ένα δέκατο των εγγεγραμμένων. Τα τελευταία χρόνια το Βραδέτο κι άλλα χωριά δεν έχουν μόνιμο κάτοικο το χειμώνα. Σε πολλά χωριά οι μόνιμοι κάτοικοι μετριούνται στα δάχτυλα.

Γι' αυτή την ρημάδα ανάπτυξη του τόπου μας δεν ξέρω τι πρέπει να γίνει. Τα ξενοδοχεία, οι ξενώνες, οι ταβέρνες σημαίνουν ανάπτυξη, αλλά ας μου πει κάποιος πόσες θέσεις εργασίας δημιουργήθηκαν τα τελευταία χρόνια. Ας μου πουν ποιες παράπλευρες δραστηριότητες (επαγγέλματα - επιχειρήσεις) προέκυψαν κι αν έφεραν θέσεις εργασίας. Είχε συσταθεί ένα σωματείο που λέγονταν «Ενώση τουριστικών επιχειρήσεων Ζαγορίου», το οποίο δεν ακούγεται και δεν εμφανίζεται πουθενά. Συστάθηκε φορέας διαχείρισης του ορεινού όγκου της Πίνδου και δεν δραστηριοποιήθηκε και πήγε στα Γρεβενά και ήρθε στον κάμπο της Ντοβράς κι ο κάμπος στάρει δεν έκανε.

Λένε πολλοί Ζαγορίσιοι ότι το Ζαγόρι θα ζήσει απ' τον τουρισμό. Πράγματι στις περιόδους αιχμής δεν υπάρχει ελεύθερο κρεβάτι στο Ζαγόρι. Ε, και τι έγινε; Με τον τουρισμό που πλάκωσε στα χωριά μας είδατε να ανοίγει κανένα δημοτικό σχολείο; Ακούσατε καμπίνα να χτυπάει εσπερινό; Βλέπετε χωράφια κι αμπέλια καλλιεργημένα; Βλέπετε γαϊδουράκια και μουλάρια για δουλειές; Υπάρχει οικόσιτη κτηνοτροφία; Οι λαγοί και οι περδικές εξαφανίστηκαν κι ήρθαν αγριογούρουνα, τα οποία τα ντουφεκάνε και τη νύχτα. Μπήκαν οι αρκούδες απ' τα παράθυρα κι άρπαξαν ζωντανά. Οι φτελιάδες και τα κέδρα αρρώστησαν και στεγνώνουν. Το ψωμί, το γάλα, το αυγό, η μαρμελάδα, το βούτυρο, το τυρί κλπ. έρχονται απ' τα Γιάννινα. Τα αμύγδαλα και τα καρύδια έρχονται δηλητηριασμένα απ' την Περσία και τα αχλάδια, τα κρομμύδια κι οι πατάτες απ' την Τουρκία. Μιλούσαν πριν το 2000 οι υπηρεσίες για αγροτουρισμό. Έλεγε ο Δ/τής Γεωργίας της Νομαρχίας: «Έχουμε προγράμματα για κότες ελευθέρας βοσκής, οποίος έχει στο Ζαγόρι 8 στρέμματα και παραπάνω μπορεί να μπει στο πρόγραμμα». Στο Ζαγόρι 8 στρέμματα συγκεντρώνονται!!! Ο τουρισμός πέρα απ' το φαί και τον ύπνο θέλει και παράπλευρες δράσεις. Θέλει ορειβασία, περίπατο, ανάδειξη των μνημείων. Το Ζαγόρι δεν έχει τουριστικό γραφείο, δεν έχει ξεναγούς, δεν έχει χάρτη. Κυκλοφορούν χάρτες της περιοχής, από ιδιώτες, που ξεχειλίζουν από λάθη. Κάποιος απ' την Αθήνα ήθελε νάρθει στο Κουκούλι Ζαγορίου και βρέθηκε στους Κουκλιούς Πωγωνίου κι άλλος αντί για Καπέσοβο βρέθηκε στο Κεράσοβο Κονίτης. Χώρια που και η Ζίτσα είναι Ζαγορχώρι.

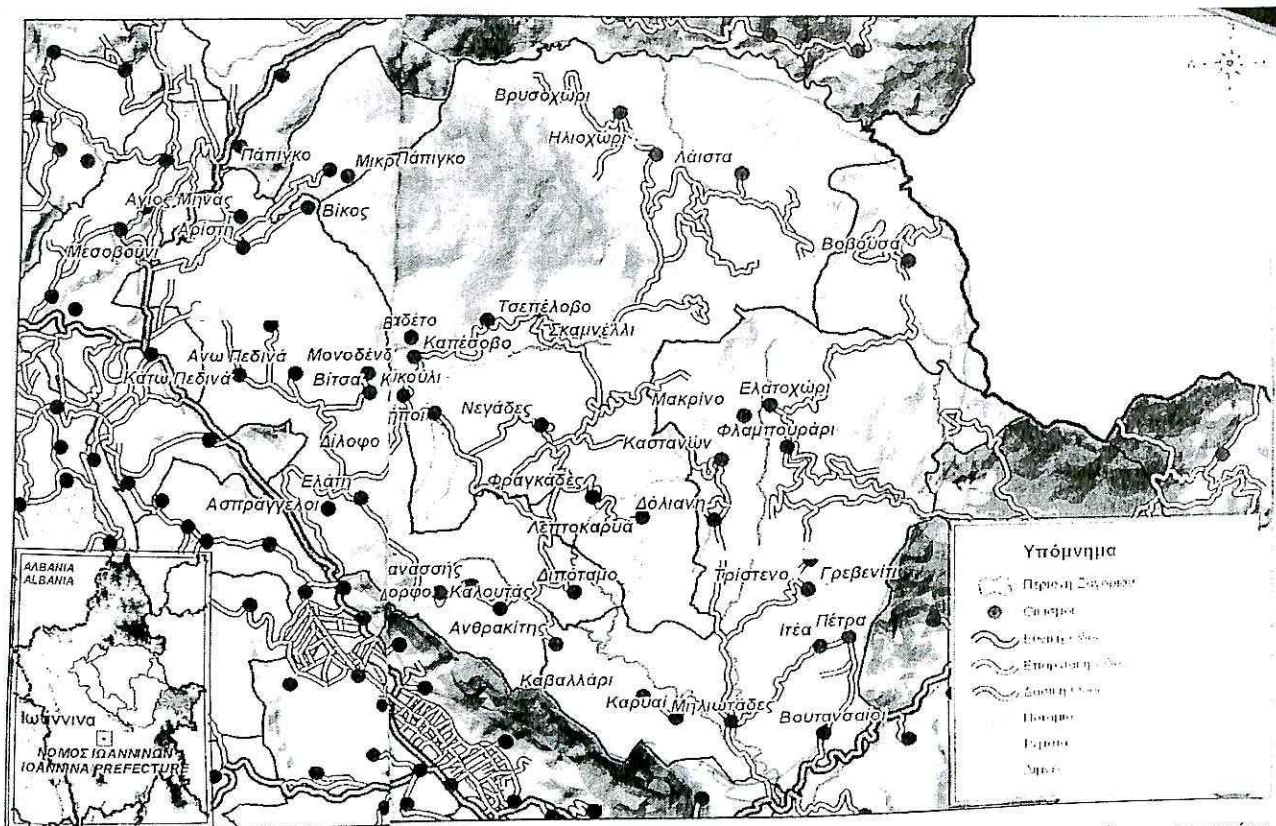
Ζαγορίσιε μου, βλέπω τον δεύτερο Καποδίστρια νάρχεται κι εμείς θ' αρχίσουμε τσακισμό για την έδρα του Δήμου Ζαγορίου. Μπορεί, λέω, νάναι η Μπάγια, η Μπαλντούμα, το Καλπάκι, τα Γιάννινα. Μπορεί και να μη γίνει Δήμος Ζαγορίου. Εξάλλου έρχεται και η απογραφή του 2011 και τότε να δούμε τι κουκιά θα πιάσουμε. Με 7-8 χιλιάδες δημότες δεν μας χαμπερίζει ο Αλμούνια και οι Βρυξέλλες. Σήμερα το 2009 το ελληνικό δημόσιο έχει έλλειμμα, ενώ το Ζαγόρι έχει και έλλειμμα και χρέος και τον καιρό μας τον φλάρο έχουμε. Καθόμαστε στα Γιάννινα και μπαχατάμε για το Ζαγόρι. Το παίζουμε πατριώτες και πρωταγωνιστές. Αυτά και καλές γιορτές.

Απόστολος Ντιναλέξης

Ο νέος Δήμος Ζαγορίου

Πώς πρέπει να οργανωθεί, τι μπορεί να προσφέρει στον τόπο μας

Όπως μάθαμε με τον νέο Καποδίστρια 2 γίνεται ενοποίηση των Δήμων και οι τρεις Δήμοι που υπάρχουν τώρα θα ενοποιηθούν σε ένα τον Δήμο Ζαγορίου.

Εδώ δεν θα αναφερθώ στο Νομικό πλαίσιο που θα διέπει το νέο Δήμο, αυτό είναι αρμοδιότητα άλλων, θα μιλήσω συνοπτικά στα προβλήματα που μπορεί να φέρει αυτή η ενοποίηση και πώς θα λυθούν. Εκεί που θα επιμείνω είναι στο τι μπορεί να προσφέρει ο νέος Δήμος, για να μην μείνει μόνο στην ονομαστική αλλαγή.

Ένα πρόβλημα είναι οι αποστάσεις.

Αν ξεκινήσουμε από το Πάτιγκο για να φτάσουμε στους Μηλιωτάδες και την Βωβούσα καταλαβαίνει κανείς ότι οι αποστάσεις είναι μεγάλες, οι δρόμοι δύσκολοι και κάτοικοι των χωριών δύσκολα μπορούν να εξυπηρετηθούν. Επομένως μερικά από αυτά τα χωριά πρέπει να ενταχθούν σε άλλο Δήμο, παράδειγμα τα χωριά του Ανατολικού Ζαγορίου μπορούν να ενταχθούν στο Δήμο Μετσόβου.

Πολλά χωριά κυρίως τα πιο απόμακρα χωριά του Ανατολικού Ζαγορίου λίγα είναι αυτά που τους ενώνουν, επομένως και αν μπουν στο Δήμο του Μετσόβου, τίποτε δεν θα τους εννοχλήσει.

Το άλλο πρόβλημα είναι η έδρα του Δήμου.

Σίγουρα οι κάτοικοι της Βωβούσας ή του Πατίγκου δεν εξυπηρετούνται από μια έδρα που θα βρίσκεται στο Γρεβενί ή στο Τσεπέλοβο. Η έδρα πρέπει να είναι στο κέντρο του νέου Δήμου Ζαγορίου και περνώντας οι κάτοικοι για τα χωριά τους να περνούν και από την έδρα του νέου Δήμου.

Αν δούμε το Ζαγόρι γεωγραφικά, το κέντρο του είναι μεταξύ Καπεσσόβου-Κουκουλιού και Ασπραγγέλων. Από εκεί ξεκινούν όλοι οι οδικόι άξονες που ενώνουν όλα τα χωριά, εκτός από τα πολύ απομακρυσμένα, όπως του Ανατολικού και Δυτικού Ζαγορίου, όπως φαίνεται και στον χάρτη του Ζαγορίου που επισυνάπτω.

Στο Κέντρο του Ζαγορίου είναι και οι Ασπραγγέλοι – η παλιά Ντοβρά. Από εκεί περνούν όλοι οι δρόμοι σε Δυτικό, Κεντρικό και Ανατολικό Ζαγόρι εκτός από τους δρόμους που περνούν σε λίγα χωριά του Ζαγορίου, όπως το Πάτιγκο και τα απομακρυσμένα χωριά του Ανατολικού Ζαγορίου.

Υπάρχει και μια λύση ακόμη για να εξυπηρετούνται οι κάτοικοι.

Να είναι ένας ο Δήμος και να υπάρχουν και τρία διαμερίσματα,

με υπαλλήλους που θα τα εξυπηρετούν.

Οι τομείς δραστηριότητας του Δήμου

Ο Δήμος για να μπορεί να εξυπηρετείται και να εξυπηρετεί και τους κατοίκους του, πρέπει να έχει τομείς δραστηριότητας, οι τομείς αυτοί κατά τη γνώμη μου πρέπει να είναι οι εξής:

1. Τομέας διοίκησης του Δήμου και εξυπηρέτησης των πολιτών.

Ο τομέας διοίκησης του Δήμου θα έχει όλα τα θέματα που αφορούν την διοίκηση του Δήμου, Οργάνωση του Δήμου, καθήκοντα Δημάρχου Δημοτικού συμβούλου κ.λ.π. Επίσης την αλληλογραφία και τα μητρώα, τα δημοτολόγια και οποιοδήποτε απαραίτητο βιβλίο. Εδώ θα είναι και τα ΚΕΠ, Κέντρα Εξυπηρέτησης Πολιτών.

2. Τομέας οικονομικός.

Στην αρμοδιότητα του οικονομικού τομέα θα είναι τα έσοδα και τα έξοδα του δήμου, οι δαπάνες, οι εισπράξεις, το νερό, το φως κ.λ.π. Θα είναι οι μελέτες και ο προγραμματισμός.

3. Τομέας τεχνικός και πολεοδομίας

Ο τεχνικός τομέας θα έχει τα τεχνικά έργα, τον καταρτισμό τεχνικών μελετών, τις δαπάνες τεχνικών έργων και τα προβλήματα πολεοδομίας, όπως το χωροταξικό, οι άδειες οικοδομών οι παράνομες κατασκευές, κ.λ.π.

4. Τομέας περιβάλλοντος, δασών κ.λ.π.

Ο τομέας περιβάλλοντος θα έχει σαν σκοπό την προστασία και

ανάδειξη του φυσικού περιβάλλοντος, της πανίδας και χλωρίδας, της προστασίας των δασών από καταστροφές, πυρκαγιές, πλημμύρες κ.λ.π.

5. Τομέας πολιτισμού, τουρισμού, παιδείας

Ο τομέας πολιτισμού, τουρισμού και παιδείας είναι από τους βασικότερους τομείς του νέου Δήμου, μια που όλη η ανάπτυξη του στηρίζεται πάνω σε αυτούς τους τομείς. Πρέπει να αναδείξει την ιστορία του, τα πολιτιστικά του στοιχεία, την ζωή του τόπου, ήθη και έθιμα κ.λ.π. Ο τουρισμός είναι σήμερα η πρώτη πηγή ανάπτυξης του τόπου μας και πρέπει να τον προσέξουμε ιδιαίτερα. Πρέπει να προστατέψουμε και συγχρόνως να αναδείξουμε τα μνημεία μας, τα αρχοντικά, τα γεφύρια, το φυσικό μας περιβάλλον, ποτάμια, γέφυρες, σκάλες, μονοπάτια, να τα γνωρίσουμε στους ξένους και συγχρόνως να τα κάνουμε προσιτά σ' αυτούς. Σχολεία δυστυχώς πολύ λίγα λειτουργούν στο Δήμο μας αυτά που υπάρχουν όμως θέλουν ιδιαίτερη προσοχή για να συνεχίσουν να λειτουργούν. Στο Δήμο μας υπάρχουν πολλά μοναδικά διδακτήρια κλειστά, πρέπει όμως να τα κρατήσουμε και συγχρόνως να τα αξιοποιήσουμε για πολιτιστικούς και άλλους σκοπούς.

6. Τομέας υγείας

Ο τομέας υγείας είναι από τους βασικότερους του Δήμου, για πολλούς λόγους και ο σπουδαιότερος, είναι ότι έχει πολλούς ηλικιωμένους ο Δήμος που έχουν άμεση

ανάγκη υγειονομικής προστασίας. Πρέπει ο νέος Δήμος να έχει Κέντρο Υγείας με τους κατάλληλους γιατρούς που θα προσφέρουν άμεση βοήθεια σε όσους έχουν ανάγκη. Να προσφέρει πρωτοβάθμια περίθαλψη, να προσφέρει πρώτες βοήθειες, να έχει φαρμακείο.

7. Γραφείο ΟΓΑ

Το γραφείο του ΟΓΑ θα φροντίζει για όλα τα θέματα που έχουν σχέση με την ασφάλιση των αγροτών, όπως τις συντάξεις, την προστασία και ασφάλιση της παραγωγής από τον Ε.Λ.Γ.Α. κ.λ.π.

8. Τομέας οικονομικής ανάπτυξης του τόπου

Όπως είπα και παραπάνω εκτός από τον τουρισμό που είναι ο πρωτογενής τομέας οικονομικής ανάπτυξης, στον τόπο μας πρέπει να φροντίσουμε και για την εκμετάλλευση των δασών και την γεωργία και κτηνοτροφία με ειδικά κέντρα που θα έχουν ειδικευμένους δασικούς, γεωπόνους, κτηνιάτρους κ.λ.π.

Έτσι κατά την γνώμη μας μπορεί να λειτουργήσει ο νέος Δήμος και να προσφέρει στον τόπο μας. Φυσικά αν ξεκινήσει κάτι τέτοιο θα γίνουν οι ανάλογες μελέτες από ειδικούς, οι οποίοι θα λάβουν υπ' όψιν τους και την ιστορία του τόπου, γιατί το Ζαγόρι από τα χρόνια της τουρκοκρατίας με τα προνόμια και την τοπική αυτοδιοίκηση, με τις κοινότητες και την ομοσπονδία Ζαγορισίων είχε ένα μοναδικό σύστημα διοίκησης στην Ελλάδα.

Γιάννης Βακάμης
Κουκουλιώτης

Ο Γ. Μπαμπινιώτης, στο λεξικό του, γράφει και εξηγεί γιατί η λέξη «παππός» θέλει δύο πι. Πρόκειται για διπλό παιδικό διπλασιασμό, δηλαδή η πρώτη συλλαβή της λέξης «πατήρ» και το σύμφωνο διπλασιάζονται: πα –παππα – παππός. Είναι, λέει, λέξη της παιδικής γλώσσας, όπως και η λέξη «μάμμη» (μάτερ – μητέρα). Η λέξη «πατήρ» έλαβε ιστορικά και ευρύτερη έννοια είτε στην πορεία ενός έθνους (πατήρ του έθνους), είτε στις επιστήμες (πατήρ της ιατρικής), είτε στις κοινωνικές σχέσεις (είσαι ο πατέρας μας!!!), κλπ. Έτσι πέρα απ' την φυσική σχέση της γέννησης (ο ανήρ γεννά, η γυνή τίκτει) επεκτείνεται και στις ανθρώπινες κοινωνικές σχέσεις και στα συναισθήματα, με την έννοια της δημιουργίας, της προσφοράς, της προστασίας, της αγάπης, του σεβασμού κλπ. Θα προσπαθήσω, λοιπόν, τον παππά του χωριού, των περασμένων εποχών, να τον εξετάσω σαν πατέρα, σαν καλό ποιμένα των ενοριτών του. Να ερευνήσω αν ήταν ενεργό μέλος της κοινωνίας πέρα απ' τα θρησκευτικά του καθήκοντα. Κι απ' το παρελθόν να πορευτούμε στο σήμερα, στο παρόν της απουσίας των παππάδων απ' τα χωριά μας.

Σήμερα στα χωριά του Ζαγορίου η αναλογία ιερέων και ενοριτών είναι περίπου ένας για δυο χωριά, αλλά, πέραν αυτού δεν υπάρχει και ποιμνίο. Λείπουν τα παιδάκια που ντύνονταν με άμφια, που βαστούσαν το μανουάλι και άναβαν το θυμιάτο, που έβραζαν το ζέον και συνόδευσαν «Τα Άγια». Η συρρίκνωση των χωριών έφερε και την απου-

σία παιδιών και απιστών και την έλλειψη ιερέων. Χτυπάει η καμπάνα και καλεί το εκκλησίασμα. Ποιο εκκλησίασμα; Ούτε ένας στους δέκα μόνιμους κατοίκους, τους γερασμένους κατοίκους. Αφήνω το σήμερα και γυρίζω πολλά χρόνια πίσω, τότε που τα χωριά είχαν και δυο παππάδες και δυο τρεις δασκάλους και βούιζε η αυλή του σχολείου. Θα προσπαθήσω να εντάξω τον παππά στην τότε κοινωνία του χωριού. Και, εκ προοιμίου, υπάρχουν και κακά παραδείγματα, αλλά μας ενδιαφέρει ιστορικά το πρότυπο. Ερμηνεύοντας την ρήση «τα ράσα δεν κάνουν τον παππά», πρέπει να σημειώσουμε ότι η πραγματική αξία του προσώπου δεν κρίνεται απ' τα εξωτερικά χαρακτηριστικά, αλλά απ' τις πνευματικές του ικανότητες και δυνατότες και απ' την ποιότητά του ως ανθρώπου.

Ο ιερέας προεδρεύει και συναποφασίζει μαζί με την εκκλησιαστική επιτροπή. Διαχείριση οικονομικών, επισκευές και συντηρήσεις ιερών ναών, διαχείριση ακίνητης περιουσίας, διαχείριση κληροδοτημάτων κλπ. Πέρα απ' τα θρησκευτικά του καθήκοντα, για τα οποία έδινε λόγο στον Δεσπότη του, όλα τα υπόλοιπα αποτελούσαν συλλογικές αποφάσεις. Οι εκκλησιαστικοί επιτρόποι εκλεγόνταν από κοινή συνέλευση του χωριού και επικυρώνονταν η εκλογή τους απ' τον Δεσπότη. Η φροντίδα για φτωχούς και αρρώστους, για γερόντους και

Ο ΠΑΠΠΑΣ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ

πάσχοντες, ξεφεύγει απ' τον τυπικό χαρακτήρα και είναι θέμα της ευρύτερης κοινωνίας του χωριού.

Ο παππός του χωριού σαν ξεχωριστή οντότητα ήταν μπροστά, ήταν απ' τις κεφαλές του χωριού. Παρείχε συμβουλές και ενέπνεε εμπιστοσύνη. Ήταν πρόσωπο επιρροής και σεβασμού. Οι παππάδες των χωριών συμμετείχαν στις κοινές συνελεύσεις των χωριανών και επικυρώνουν τα πρακτικά και τις κοινές αποφάσεις, επιβεβαιώνοντας την γνησιότητα των υπογραφών των χωριανών. Μαζί με τον μουχτάρη και τους δημωγέροντες λύνουν συμβιβαστικά πολλές διενέξεις και αποφεύγονται τα χειρότερα. Γνωρίζοντας γραφή και ανάγνωση γράφουν τα γράμματα προς τους ξενιτεμένους και διαβάζουν όσα έρχονται. Συντάσσουν φατούρες, προκοσμήματα, διαθήκες, αγοραπωλησίες κλπ. και τηρούν τα κατάστιχα και τους κώδικες της εκκλησίας. Συμμετείχαν στις χαρές και τις λύπες κι έχουν στενή πνευματική επαφή με τους ενορίτες τους. Στα δύσκολα χρόνια της τουρκοκρατίας οι παππάδες δίδαξαν κολλυβογράμματα και κράτησαν ψηλά τον ελληνισμό. Σε εθνικούς αγώνες μπροστάρηντες είτε με το ντουφέκι είτε με κοινωνικό έργο. Ο παππός του χωριού είχε οικογένεια. Η παππαδιά έπρεπε να είναι ντροπαλή και σεμνότερη, έπρεπε νάναι υπόδειγμα, ασχέτως τι λένε τα δημοτικά τραγούδια. Ανάλογη έπρεπε νάναι και η ανατροφή των παιδιών τους,

Με αφορμή ένα θάνατο

κανένα πανεπιστήμιο, χωρίς να έχει μελετήσει καμία φιλοσοφική θεωρία κανενός φιλοσόφου κατόρθωσε να αναπτύξει από τις ενστικτώδεις φυσικές εσωτερικές δυνάμεις καταπληκτική σχέση ισορροπίας και αγάπης με τη φύση. Η φύση είναι αξία αντικειμενική και δεν χαρίζεται, απλά υπάρχει. Αν της φέρθεις επιθετικά σε εκδικείται. Η γυναίκα αυτή –όπως και όλοι οι άνθρωποι της γενιάς της– από ένστικτο το γνώριζε αυτό και έζησε με και από τη φύση του τόπου της και ζωή δύσκολη μεν αλλά σωστή και εντέλει ωραία. Δεν την πλήγωσε, δεν την προκάλεσε, δεν την κατέστρεψε, δεν αγανάκτησε με τις όποιες δυσκολίες «αντιπαραθέσεις».

Στο καθαρά ανθρώπινο στίγμα της η Καίτη πορεύτηκε σύμφωνα με τις επιταγές και τους άγραφους κανόνες που επιτάσσει ο σπουδαίος αυτός πολιτισμός που ανέδειξε το Ζαγόρι.

Πορεύτηκε με υψηλό ήθος, ευγένεια, καλосύνη και κυρίως αξιοπρέπεια. Έτσι λοιπόν η πορεία της στον κόσμο μας ορίζεται από μια θεώρηση καθαρά αρχαιοελληνική του μέτρου και του ανθρώπου. Όπως όλοι οι άνθρωποι της γενιάς της, και το τονίζω αυτό: Ήταν περήφανη γι' αυτό που ήταν και πολύ καλά έκανε.

Η πραγματικότητα – κυρίως αυτή που ορίζει το ανθρωπογενετικό περιεχόμενο στον τόπο μας, την ιδιαίτερη πατρίδα μας εννοώ – είναι πολύ διαφορετική εκείνης που βίωσε και πραγματώσε η γυναίκα αυτή. Οι νεότεροι που ζουν από τον τόπο και κυρίως οι ξένοι που ήρθαν στον τόπο μας για να ζήσουν απ' αυτόν έχουν αναπτύξει επιδεξιότητες σχέσης. Τη φύση μας τη βλέπουν σαν αντικείμενο εκμετάλλευσης, σχεδόν εχθρικά. Οι ανθρώπινες σχέσεις μας κινούνται κι αυτές στην ίδια σφαίρα, στην άγρια πελατών για τους πολυτελείς ξενώνες και το οικονομικό κέρδος.

Δεν υπονοώ βέβαια ότι οι νέοι του τόπου μας δεν έχουν αξίες, ότι

ασχέτως αν οι παππαδοπούλες ήταν όμορφες. Αυτός ήταν με λίγα λόγια ο παππός του χωριού στις περασμένες εποχές. Ήταν ο πατήρ του ποιμνίου του, ήταν ο καλός ποιμν. Οι παρασπονδίες τινών παππάδων ή παππαδιών γίνονται σκωπτικό δημοτικό τραγούδι γιατί η κοινωνία τους ήθελε άσιπλους κι αμόλυντους. Γιατί, άραγε, τα δημοτικά τραγούδια δεν λένε για τις παρασπονδίες των τότε προέδρων και δασκάλων; Ο παππός κι η παππαδιά ήταν πρότυπα, ήταν παραδείγματα, ήταν βασικό κύτταρο της κοινωνίας.

Και απαισιόδοξα φθάνω στο σήμερα που τα χωριά δεν έχουν δάσκαλο και μαθητές εδώ και δεκαετίες. Δεν έχουν πρόεδρο, γιατί οι περισσότεροι πρόεδροι των τοπικών συμβουλίων διαμένουν στα Γιάννινα. Τέλος, δεν έχουν μόνιμο παππά γιατί υπάρχει έλλειψη ή γιατί μένει σε άλλο χωριό ή γιατί μένει στα Γιάννινα ή γιατί είναι άρρωστος. Ξεχάσαμε πώς είναι ο εσπερινός ή ο αγιασμός στα σπίτια. Ξεχάσαμε τις παρακλήσεις και τις αγρυπνίες. Ξεχάσαμε το ευχέλαιο, δεν μεταλαβαίνουμε, δεν γιορτάζουμε. Ξεχάσαμε τις αρτοκλασίες. Πλούσιοι επώχευσαν και επείνασαν, οι δε εκζητούντες τον Κύριον ελαττωθήσονται έτι πειραιτέρω. Ευτυχώς έχουμε τηλεόραση για τις Κυριακές και παρακολουθούμε την Θεία Λειτουργία είτε με καφέ και τσιγάρο, είτε μαγειρεύοντας, είτε κουτσομπολεύοντας. Θου, Κύριε, φυλακή τω στόματί μου!!!

Απόστολος Ντιναλέξης

Δεν έχουν πάρει τίποτα από τους παλιούς, τις παλιές γενιές, τη γενιά της Καίτης. Όμως τα δείγματα της αλλοτρίωσης, της άρνησης των αξιών και ενός επερχόμενου ολοκληρωτικού αφανισμού είναι ήδη ορατά στη μικρή μας κοινωνία.

Πράγματα επικίνδυνα που οδηγούν στην πλήρη ισοπέδωση χωρίς, δυστυχώς δυνατότητα επανόρθωσης.

Η σπουδαία αυτή γυναίκα που πραγματώσε χωρίς να το αντιλαμβάνεται η ίδια το αριστοτελικό μέτρο στη ζωή της δεν ασχολήθηκε με την υστεροφημία της. Έτσι τουλάχιστον πιστεύω.

Όμως το τεράστιο ανθρώπινο πλήθος στην κηδεία της, ο μεγάλος πόνος και η αγάπη που επέδειξαν όλοι εκείνοι οι άνθρωποι στο πρόσωπό της αποδεικνύουν ότι δεν θα ξεχαστεί.

Ο φυσικός θάνατος αυτής της γυναίκας ως μη σηματοδοτήσει και το θάνατο των ωραίων αξιών με τις οποίες πορεύτηκε και επένδυσε τη ζωή της.

Ελένη Σκούρτη

ΕΚΔΗΛΩΣΗ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΠΕΣΟΝΤΕΣ ΤΟΥ 40
στις μάχες της ΚΟΙΛΑΔΑΣ ΤΟΥ ΑΩΟΥ
αλλά και προτάσεις για την ανάπτυξη της περιοχής

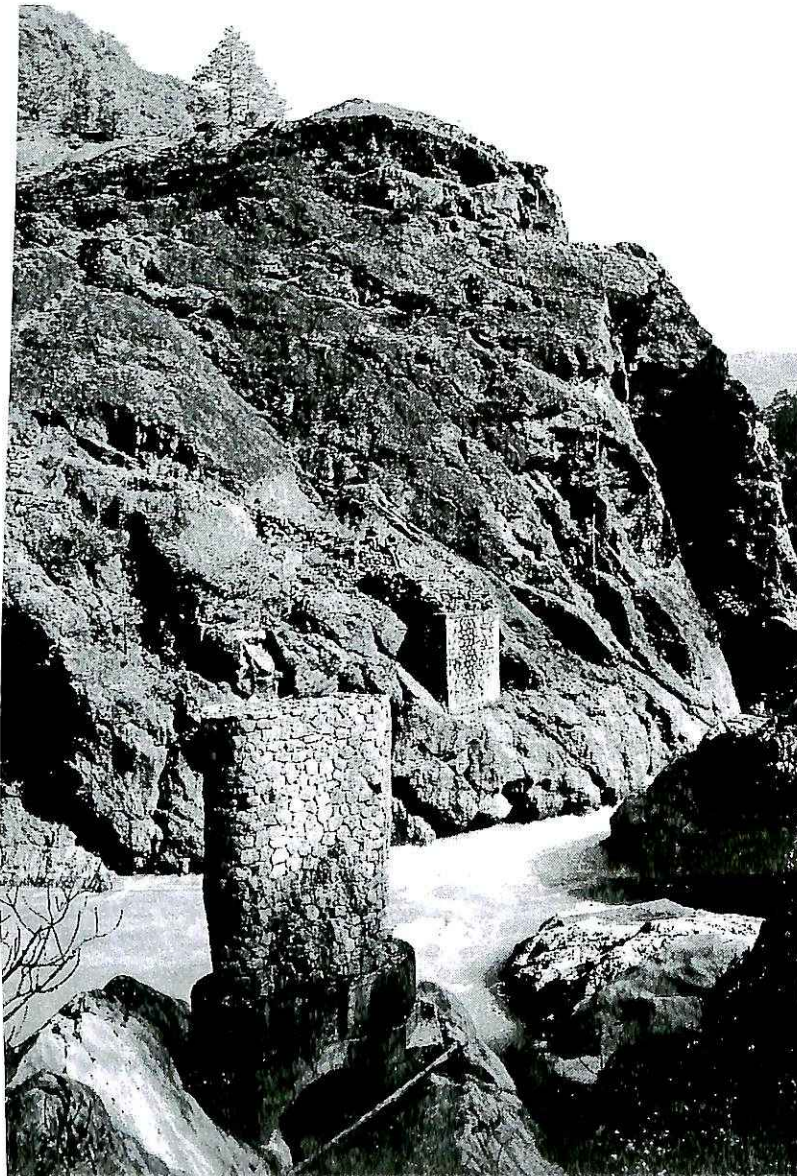
Αγαπητοί μας φίλοι της Συντακτικής Επιτροπής της εφημερίδας «Το Ζαγόρι μας», εκ μέρους του Δ.Σ. του **Ελληνικού Ορειβατικού Συλλόγου Λαϊσας** σας συγχαιρώ για την άοκνη και φιλότιμη προσπάθεια που καταβάλατε εκδίδοντας τακτικά το έντυπο που πάντοτε περιμένω με αγωνία για να πληροφορηθώ τα νέα από το Ζαγόρι και να διαβάσω τις απόψεις των συνεργατών σας για τα ζητήματα που απασχολούν την περιοχή μας.

Διαβάζοντας το πρωτοσέλιδο του τελευταίου φύλου (αρ. 376) γι' άλλη μία φορά έφερα στο νου μου τα όσα μου περιέγραφε η μάνα μου για τα γεγονότα του '40 για την περιοχή όμως του Μετσόβου απ' όπου καταγόταν. Για τα γεγονότα της περιοχής Ζαγορίου έχω μάθει από τον πατέρα μου και τους συμπατριώτες μου Λαϊστίνους αλλά και διά μέσου του εντύπου σας.

Το πρωτοσέλιδό σας λοιπόν ξεκινάει ως εξής: «Για να μη ξεθωριάσουν οι εθνικές μνήμες είναι χρέος μας σε κάθε επέτειό του Έθνους μας, όπως η εποποιία του 40, να αναφερόμαστε κάθε φορά σ' εκείνα τα ηρωικά γεγονότα που δόξασαν την πατρίδα μας και ξεχωριστά την Ήπειρο, που αυτή δέχτηκε όλο το βάρος της επίθεσης των εισβολέων να πρωινό της 28ης Οκτωβρίου του 40. Τόποι της Ηπειρώτικης γης, όπως το Καλιτάκι, η Γκραμπάλα, η κοιλάδα του Αώου, οι κορυφογραμμές της Τύμφης καθαγιάστηκαν από το άδικο αίμα των μαχητών μας...».

Πολύ σωστές οι υποδείξεις σας και οι αναφορές στο θέμα. Επιπρεσμένοι από τα δημοσιεύματά σας, εδώ και αρκετά χρόνια παρακολουθώ τις εκδηλώσεις που λαμβάνουν χώρα στο Καλλιπάκι και στην Γκραμπάλα, πότε από κοντά και πότε από τις σελίδες σας και συγχайρώ δημόσια τους διοργανωτές που μας δίνουν την ευκαιρία να τιμήσουμε τους νεκρούς της εποποιείας του 40.

Εφέτος λοιπόν και ύστερα από μεγάλη προσπάθεια, ήρθε το πλήρωμα του χρόνου να οργανω-

Ποδαρικά γέφυρας που ενώνει Λαϊίστα - Πάδες

θεί άλλη μια παρόμοια εκδήλωση για πρώτη φορά με σκοπό να θυμηθούμε τα γεγονότα και να

τιμήσουμε τους νεκρούς στις μάχες της **κοιλιάδος του Αώου**. Την πρωτοβουλία ανέλαβε ο

Ομιλία του κ. Αντωνόπουλου, προέδρου της Ο.Φ.Ο.Ε.Σ.Ε.

Ορειβατικός Σύλλογος Λάιστας κι έτσι στις 27 Οκτωβρίου ημέρα Τρίτη και ώρα 11η πρωινή οργάνωσε εκδήλωση στον χώρο όπου υπήρχε πεζογέφυρα που συνέδεε διά μέσου του Αώου τις Παίδες με την Λάιστα με μουλαρόδρομο και που κήκηκε από τους συμπατριώτες μου Λαιστίνους αντάρτες για να κόψουν τον δρόμο του εχθρού.

Η εκδήλωση ξεκίνησε με τις ομιλίες των προσκεκλημένων. Ο κος Ανδρέας Αντωνόπουλος πρόεδρος της Ομοσπονδίας φυσιολατρικών ορειβατικών και εκδρομικών Σωματείων Ελλάδος αναφέρθηκε συνολικά στην περίοδο του '40. Ο κ. Κώστας Τσίππρας εκπρόσωπος του Ελληνικού τμήματος της παγκόσμιας οργάνωσης για την προστασία των βουνών (MOUNTAIN WILDRNESS) μας ανέπτυξε πώς συνέβησαν τα γεγονότα εκείνες τις μέρες σ' ολοκληρή την κοιλιάδα του Αώσου από το ύψος του Βρυσσχωρίου μέχρι το Δίστρατο και τη Βωβούσα. Ο Αντιδήμαρχος του Δ. Τύμφης, πρόεδρος του Μ.Ο.Σ. Βρυσσχωρίου και πρόεδρος του Δ.Σ. του άτυπου φορέα των χωριών της Λάκκας Αώου μας ενημέρωσε για τα γεγονότα από απ' ευθείας αφηγήσεις συμπατριωτών του Βρυσσχωριτών και η πολύ δραστήρια φίλη του χωριού μας και πρωτοστάτης σε πολλές εκδηλώσεις του συλλόγου μας κα Καίτη Χρυσανθοπούλου μας ανέπτυξε τον ρόλο των γυναικών του Ζαγορίου την περίοδο εκείνη. Μετά το τέλος των ομιλιών κρατήθηκε ενός λεπτού σιγή και ρίχτηκαν λουλουδια από τις αιματοβαμμένες όχθες του Αώου στην κοίτη του προς τιμήν των νεκρών. Στην εκδήλωση αυτή παραβρέθηκαν πολλοί συμπατριώτες μας και αρκετά νεαρά παιδιά καθώς επίσης και ο γραμματέας της Ομοσπονδίας φυσιολατρικών, Ορειβατικών και Εκδρομικών Σωματείων Ελλάδος κος Βασίλης Κατσαντώνης, ο πρόεδρος του Σ.Ε.Ο. Κοζάνης κος Σάκης Βασιλόπουλος, ο ταμίας του Ορειβατικού Συλλόγου Βελβεντού Κοζάνης κ. Κώστας Σιόυος, ο συμπατριώτης μας

Το ΖΑΓΟΡΙ μας, τ. 378

ΕΚΔΗΛΩΣΗ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΠΕΣΟΝΤΕΣ ΤΟΥ 40

πανταχού παρών κ. Γιώργος Μυλωνάς και πολλοί εκπρόσωποι ορειβατικών συλλόγων ανά την Ελλάδα. Την εκδήλωση παρακολούθησαν και Παδιώτες από την απέναντι όχθη γιατί αδυνατούσαν λόγω του ύψους των νερών του Αώου να παραβρεθούν στον ίδιο χώρο.

Η προσέγγιση στο σημείο της εκδήλωσης πραγματοποιήθηκε από την μεριά της Λάιστας από τους τολμηρότερους με απευθείας πεζοπορία τριών ωρών, ενώ από τους περισσότερους με οχήματα μέχρι τη θέση «Αγία Μαρίνα» Τζουγκάλας και από εκεί με τριαντάλεπτη πεζοπορία. Η προσέγγιση από την μεριά των Πάδων πραγματοποιήθηκε με πεζοπορία εξηντάλεπτης διάρκειας από το χωριό των Πάδων. Η επιστροφή ξεκίνησε μετά το τέλος του πρώτου μέρους της εκδήλωσης προς την αντίθετη κατεύθυνση της άφιξης.

Το δεύτερο μέρος της εκδήλωσης συνεχίστηκε στην Λάιστα όπου όλοι οι συμμετέχοντες στο πρώτο μέρος και όσοι περίμεναν στην πλατεία του χωριού μαζάκησαν όλοι παρέα σε μια απέραντη σειρά τραπεζών. Μαζί μας παραβρέθηκαν και τίμησαν την εκδήλωση με την παρουσία τους και άνθρωπο του καλλιτεχνικού χώρου, όπως ο συμπατριώτης μας τραγουδοποιός κ. Θοδωρής Ποάλας και η κορυφαία ερμηνεύτρια αλλά και συνθέτης του έντεχνου λαϊκού τραγουδιού κα Νένα Βενετσάνου. Ακολούθησε μια μικρή αναφορά για τον σκοπό της εκδήλωσης και ξεκίνησε το φαγοπότη όπως συνηθίζεται μετά από κάθε μνημόσυνο. Στο τέλος όλοι οι παρευρισκόμενοι τραγουδήσαμε παραδοσιακά τραγούδια (μοιρολόγια, κλέφτικα, ιστορικά και διάφορα ζαγορίσια και γιαννιώτικα). Έτσι έκλεισε αυτή η εκδήλωση που οργανώθηκε για να τιμήσουμε τους νεκρούς των μαχών της **κοιλιάδας του Αώου**.

Ύστερα απ' αυτή την περιγραφή που σας έκανα, θέλω να ευχαριστήσω εκ μέρους του Δ.Σ. του Ορ. Συλ. Λάιστας, όσους μας τίμησαν με την παρουσία τους, συγχρόνως όμως και την πικρία μου αλλά και την απορία καθώς και όλων των συμπατριωτών μου γιατί οι επίσημοι προσκεκλημένοι όπως άπαντες οι βουλευτές του

Στην όχθη του ποταμού Αώου.

Νομού και οι υπόλοιπες αρχές του Νομού αυτοδιοικητικές, στρατιωτικές κλπ δεν τίμησαν αυτήν την εκδήλωση. Ελπίζουμε πως στις μελλοντικές εκδηλώσεις θα δείξουν την ωριμότητα που αρμόζει.

Με την ευκαιρία αυτού του δημοσιεύματος θέλω να κλείσω

με μια πρόταση μέσα από την εφημερίδα σας, γιατί αποτελεί ένα διαχρονικό αίτημα των κατοίκων των ξεχασμένων χωριών της Λάκκας Αώου. Θα πρέπει να ξαναστηθούν τα γεφύρια του Αώου σε βάσεις που ήδη υπάρχουν, στην συμβολή με τον ποταμό του μονοπατιού Πάδων-Λαί-

Φαγοπότι στην πλατεία της Λαϊστας μετά την εκδήλωση.

στας και Αρμάτων Λάιστας τα οποία κήκαν εκείνη την ηρωική περίοδο του '40 για να μη σκλαβωθεί η πατρίδα μας.

Κάνοντας γνωστό και απ' το φύλλο σας το μαζικό αυτό αίτημα των κατοίκων των χωριών της Λάκκας Αώου, θέλω να ελπίζω πως αν το προωθήσουν οι βουλευτές και οι άλλες αρμόδιες αρχές στο Υπουργείο θα συμπεριληφθείς τις προτεραιότητες έργων στην περιοχή μας στα πλαίσια της πράσινης ανάπτυξης που η νέα κυβέρνηση επαγγέλλεται και που ένα δείγμα της ίσως αποτελεί και η απόρριψη της αίτησης εταιρειών για την εκτροπή κί' άλλων νερών των εκτρών Αώου (Βάλια Κάλντα). Ετσι μ' αυτόν τον τρόπο θα αναδειχθεί και αυτή να δοθεί η δυνατότητα να είναι προσελάσιμη πεζοπορικά σ' όλους τους φυσιολάτρες επισκέπτες με στόχο μ' απολαύσουν ένα από τα ελάχιστα δασοσκεπή και πλούσια σε πανίδα κομμάτια της πατρίδας μας και συγχρόνως να δημιουργούν οικονομικά κίνητρα για να μπορέσουν κάποιοι άνθρωποι να παραμείνουν ή να επαναγκατασταθούν στα χωριά μας ασχολούμενοι και με τον τουρισμό οργανώνοντας διάφορες δραστηριότητες που θα κάνουν την παραμονή των επισκεπτών και ευχάριστη και δημιουργική.

Στο κάτω κάτω της γραφής είναι απαράδεκτο και προσβλητικό για την χώρα μας γιατί ένα από τα σημαντικότερα ποτάμια της Ευρώπης όπως είναι ο Αώος αντί να ενώνει τα χωριά της Λάκκας και να τα κρατάει δεμένα και ζωντανά τα κρατάει χωρισμένα και απομονωμένα με αποτέλεσμα να ρημάζουν για εξήντα και πλέον χρόνια.

Ας ευχηθούμε όλοι ότι οι επόμενες εκδηλώσεις για τις μάχες της κοιλάδας του Αώου θα γίνουν επάνω στα γεφύρια που η πολιτεία και πρέπει και οφείλει να ξαναστήσει.

Καλές οι γιορτές αλλά χρειάζεται και κάτι περισσότερο για να προχωράει η ιστορία του τόπου μας και να μην μένουμε μόνο στις αναμνήσεις.

Για το Δ.Σ. του Ορειβατικού
Συλλόγου Λάιστας

Χριστόφορος Ποάλας

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΗΠΕΙΡΩΤΩΝ & ΖΑΓΟΡΙΣΙΩΝ ΣΤΑ ΦΑΡΣΑΛΑ

Στα πλαίσια της 5ης γιορτής Σχολιά και της πολιτιστικής εβδομάδας που διοργανώθηκε από τον Δήμο Φαρσάλων σε συνεργασία με τους πολιτιστικούς Συλλόγους διεξήχθη στα Φάρσαλα την Πέμπτη 24 Σεπτεμβρίου και ώρα 9 το βράδυ στον προαύλιο χώρο του Πολιτιστικού Κέντρου Φαρσάλων η εκδήλωση του Συλλόγου Ηπειρωτών Φαρσάλων και Περιχώρων. Η εκδήλωση άνοιξε με ένα ηπειρώτικο τραγούδι από τις κυρίες Συροπούλου Σταυρούλα και Βιργινία Γκρίνια οι οποίες εντυπωσίασαν και συγκίνησαν τους παρευρισκόμενους. Στη συνέχεια η νέα πρόεδρος του Συλλόγου κ. Βούλα Σούλη - Μπαρμπατζή στον χαιρετισμό που απηύθυνε μεταξύ άλλων τόνισε: Αγαπητοί μου συμπατριώτες Ηπειρώτες, με την παρουσία σας απόψε εδώ δείχνετε την αγάπη σας στον τόπο των παππούδων και πατεράδων μας, στον δικό μας τόπο, στα δικά μας χώματα και στα όσα μέχρι σήμερα σηματοδοτούν τον πολιτισμό μας στο διάβα των χρόνων. Αυτά φιλοδοξούμε να τα κρατήσουμε αναλλοίωτα για να τα μεταδώσουμε στις νεότερες γενιές.

Ο Σύλλογος Ηπειρωτών Φαρσάλων και Περιχώρων ιδρύθηκε το έτος 1959, σύμφωνα με το πρώτο καταστατικό του. Πρώτος πρόεδρος και ιδρυτής του Συλλόγου ήταν ο αείμνηστος Βασίλειος Σκαφιδάς. Ακολούθησαν οι Μπαράκος Γεώργιος και Μάρκος Κων/νος τους οποίους μνημονεύουμε και τιμούμε. Τους διαδέχθηκε ο κ. Μαυρογιώργος Χρήστος. Για περίπου 10 χρόνια η δραστηριότητα του Συλλόγου ατόνησε. ΤΟ 2005 όμως μια ομάδα νέων ανθρώπων με δυναμισμό, αγάπη και θέληση για προοδωτά επαναστατηριοποίησαν το Σύλλογο με πρώτο πρόεδρο

τον κ. Τάκη Καραγιάννη και στη συνέχεια την κ. Μαίρη Τσολάκη-Μπασαγιάννη.

Σκοπός του Συλλόγου είναι η ανάδειξη, διατήρηση και μετάδοση της πολιτιστικής κληρονομιάς της Ηπείρου και όχι μόνο.

Ο Σύλλογός μας είναι παρόν και συμμετέχει στα πολιτιστικά δρώμενα της πόλης.

Καταβάλει κάθε προσπάθεια για να φέρει τα μέλη και ιδίως την νεολαία σε επαφή με τα ήθη και τα έθιμα, τους παραδοσιακούς χορούς και την μουσική του τόπου της καταγωγής τους και να γνωρίσει και να μεταδώσει αυτήν την κουλτούρα, αυτά τα πολιτιστικά στοιχεία, αυτό τον πολιτισμό ευρύτερα.

Από το 2004 διοργανώνει κάθε χρόνο με μεγάλη επιτυχία χορό, με παραδοσιακή ηπειρώτικη ορχήστρα και εκδρομές σε μέρη της Ηπείρου με παραδοσιακό γλέντι. Ακόμη δραστηριοποιείται και σε άλλους τομείς κοινωνικών και πολιτιστικών στην πόλη των Φαρσάλων. Έχει δημιουργήσει δύο χορευτικά τμήματα εκμάθησης παραδοσιακών χορών της Ηπείρου (γυναικείο και παιδικό). Ευχή όλων μας είναι ο Σύλλογος

ηπειρώτικες φορεσιές – ιδιοκτησία του συλλόγου- χόρεψαν ηπειρώτικους χορούς.

Στο τέλος της εκδήλωσης όλοι δοκίμασαν τις νόστιμες ηπειρώτικες πίτες που παρασκεύασαν γυναίκες – μέλη του Συλλόγου και πρόσφεραν τα μέλη του χορευτικού τμήματος στους παρευρισκόμενους.

Αξιζει να σημειωθεί ότι θετικά ήταν τα σχόλια του τοπικού Τύπου για την εκδήλωση και γενικά για τις πολιτιστικές δραστηριότητες του Συλλόγου Ηπειρωτών.

Ο Σύλλογος Ηπειρωτών Φαρσάλων και Περιχώρων πραγματοποίησε εκδρομή στην Αθήνα στις 15 Σεπτεμβρίου.

Το πρόγραμμα της εκδρομής περιελάμβανε επίσκεψη στο Μουσείο της Ακρόπολης και παρακολούθηση της συναυλίας με την Αγνή Μπάλτα στο Ηρώδειο.

Οι εκδρομείς, μέλη και φίλοι του συλλόγου είχαν την ευκαιρία με τον εύληπτο τρόπο που παρουσίασε όλα τα εκθέματα και την ιστορία της Ακρόπολης η κυρία Σταθά, να ξεναγηθούν στο Μουσείο το οποίο στεγάζει όλο το θησαυρό από τον ιερό βράχο και μόνο, να αισθανθούν δέος μπροστά στις Καρυάτιδες, στις μετόπες, στα αετώματα, αλλά και ανάμεικτα συναισθήματα παρατηρώντας τα αντίγραφα όσων αγάλων και μαρμάρων βρίσκονται στο Βρετανικό Μουσείο.

Η ανάταση της ψυχής συνεχίστηκε στο Ηρώδειο με την συναυλία της Αγνής Μπάλτα υπό την δ/ση και ενορχήστρωση του Σταύρου Ξαρχάκου. Η επιστροφή των εκδρομικών τα ξημερώματα της 16ης Σεπτεμβρίου στα Φάρσαλα συνοδεύτηκε από εικόνες και ήχους αλησμόνητους.

Το Δ.Σ. του ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΗΠΕΙΡΩΤΩΝ

Χαράλαμπος Μουτσόπουλος

ΑΠΟΨΕΙΣ...

«Για αυτιά που δεν ακούν...»

Δεύτερη έκδοση συμπληρωμένη

της υγείας και της παιδείας. Γι' αυτό πραγματικά χειροκροτώ που συγκεντρώσατε επιλεκτικά σε βιβλίο άρθρα και σχόλιά σας».

Οι κριτικές για τον τόμο από συναδέλφους ή άλλους επιστήμο-

νες ήταν ενθαρρυντικές και θα μπορούσα να πω ενθουσιώδεις. Δημοσιοποίησαν την κριτική για το βιβλίο στον ημερήσιο και περιοδικό Τύπο ο καθηγητής της Ψυχιατρικής Νίκανδρος Μπούρας στην Καθημερινή, την Κυριακή 23 Σεπτεμβρίου 2007, με τίτλο «Ατέλειες του συστήματος παροχής ιατρικής εκπαίδευσης και του ΕΣΥ», ο πολιτικός επιστήμονας Γιώργος Α. Ευαγγελόπουλος την Κυριακή 30 Σεπτεμβρίου 2007 στον Ελεύθερο Τύπο, με τίτλο «Οι συνεχνίες τροχοπέδη στη μεταρρύθμιση της υγείας», ο δικηγόρος Θεόδωρος Β. Σιούφας στο ένθετο της Ελευθεροτυπίας Βιβλιοθήκη στις 9 Νοεμβρίου 2007, ο έγκριτος δημοσιογράφος Γιάννης Μαρίνος την Κυριακή 11 Νοεμβρίου 2007 στο Βήμα, ο φιλόλογος Σπύρος Εργολάδος στον Πρωινό Λόγο των Ιωαννίνων στις 16 Νοεμβρίου 2007, ο Βασίλης Τζιόδας στο περιοδικό το Ζαγόρι, τόμος 353, Νοέμβριος 2007, και ο μηχανικός

Αθανάσιος Δάλλας στο περιοδικό Ζωσιμάδες, τόμος 20, 2007.

Πολλά ήταν τα προσωπικά γράμματα που λάβαμε από συναδέλφους, συνεργάτες και φίλους με εγκωμιαστικά λόγια για τις Απόψεις. Δε θα παραθέσω αποσπάσματα των επιστολών, μια και αυτό θα αποτελούσε ένα εγκωμιαστικό ταξίδι χωρίς σκοπό. Πριν από το Παράρτημα του βιβλίου παραθέτω συνεντεύξεις που έδωσα μετά την κυκλοφορία των Απόψεων.

Θα ήθελα όμως να καταθέσω μια εμπειρία. Οι Απόψεις εστάλησαν σε πολλούς πολιτικούς. Μόνο μια μικρή μειοψηφία των παραληπτών έκανε τον κόπο να μου στείλει ουσιαστική κριτική. Η πλειονότητα αρκέστηκε σε τυπικές εκφράσεις ευγενείας.

Στα χρόνια που μεσολάβησαν από τη συγγραφή των Απόψεων, τα προβλήματα που ταλανίζουν το χώρο της υγείας και της παιδείας όχι μόνο δε διορθώθηκαν, αλλά λογαριθμικά αυξήθηκαν. Φούντωσαν απεργίες, καταλήψεις, καταστροφές οργάνων, δημόσιες περιουσίες, προπηλακισμοί και ξυλοδαρμοί «πανεπιστημιακών».

Συνέχισα στο ίδιο μοτίβο. Στην κάθε «αντιακαδημαϊκή» πρακτική προσπάθησα να παρέμβω με τη γραφίδα μου και τη βαθιά πίστη στην ελευθερία έκφρασης γνώμης. Τα νέα δημοσιεύματα περιλαμβάνονται στη δεύτερη έκδοση των Απόψεων. Η θεραπεία των προβλημάτων που ταλανίζουν την υγεία και την παιδεία στη χώρα μας δεν είναι απλή υπόθεση. Απαιτεί εθνική συναίνεση και συμπάραταξη όλων των πολιτικών κομμάτων.

Η δομή των κεφαλαίων της δεύτερης είναι ίδια με της πρώτης έκδοσης. Στη νέα έκδοση όμως έχουμε προσθέσει νέα κεφάλαια. Την καταθέτω στο αναγνωστικό κοινό με την ελπίδα ότι οι δονήσεις που δημιουργήθηκαν από την κατρακύλα της δημόσιας υγείας και της παιδείας στη χώρα μας θα διορθώσουν τη «βαρηκοΐα» από την οποία πάσχουν οι κρατούντες.

Από τη θέση αυτή θέλω να ευχαριστήσω όλους τους φίλους και συνεργάτες που συνέβαλαν στη συγγραφή ορισμένων άρθρων. Ιδιαίτερα θέλω να τονίσω τη βοήθεια που έλαβα από το συνάδελφο Χαρίδημο Τσούκα. Ο Χαρίδημος υπήρξε για μένα όχι μόνο σύντροφος στις απόψεις αλλά και ουσιαστική διεγέρτης για την παρουσίασή τους. Την Ακριβή Κορμπά, για τη σχολαστική δακτυλογράφηση των κειμένων, ευχαριστώ.

Βιβλιοπαρουσίαση

Πριν δυο χρόνια (Σεπτέμβριος 2007) είχαμε τη χαρά να παρουσιάσουμε από το περιοδικό μας το θαυμάσιο πόνημα του αγαπητού μας συμπατριώτη καθηγητή κ. Χαράλαμπου Μ. Μουτσόπουλου με τίτλο ΑΠΟΨΕΙΣ... «Για αυτιά που δεν ακούν».

Τις μέρες αυτές πήραμε, με την ίδια χαρά τη δεύτερη συμπληρωμένη και βελτιωμένη έκδοση του βιβλίου.

Βιβλία όπως αυτό του κ. Μουτσόπουλου, που αγγίζουν καυτά κοινωνικά προβλήματα, όπως αυτά της υγείας και της παιδείας, αποτελούν φωτεινά πνευματικά εργαλεία που ανοίγουν άνετους δρόμους για την επίτευξη υψηλών στόχων.

Οι λόγοι που οδήγησαν στην επανέκδοση του βιβλίου αναφέρονται απ' τον ίδιο τον συγγραφέα στο κεφάλαιο «Προλεγόμενα δεύτερης έκδοσης» το οποίο και αναδημοσιεύουμε, ευχόμενοι στον καθηγητή συγγραφέα να μας δώσει ακόμη πολλά πονήματα τέτοιας πνευματικής εμβέλειας.

B.T.

Προλεγόμενα
Δεύτερης Έκδοσης

Πριν από τρία τέσσερα χρόνια αποφάσισα να συγκεντρώσω ομιλίες σε συνέδρια και δημοσιεύματά μου στον ημερήσιο Τύπο που σχολίαζα και πιθανόν έδιναν λύσεις στα προβλήματα που καταρρακώνουν το Εθνικό Σύστημα Υγείας, την εκπαίδευση των γιατρών μας και το Πανεπιστήμιο. Το υλικό αυτό αποτέλεσε τον κορμό για τη δημιουργία του πονήματος Απόψεις... «Για αυτιά που δεν ακούν...», Λιβάνης, Αθήνα 2007.

Το ερώτημα που θα έθετε ένας καλόπιστος συνομιλητής θα ήταν: «Γιατί να επαναδημοσιεύονται κείμενα που ήδη έχουν δει το φως της δημοσιότητας;» Απάντηση στο ερώτημα έδωσε ο πρότανης της δημοσιογραφίας Στάθης Ευθυμιάδης στην κριτική του για το βιβλίο. Αντιγράφω από την επιστολή του: «... Πρέπει να σας ομολογήσω ότι είμαι αντίθετος με εκείνους που συγκεντρώνουν άρθρα τους... και κατόπιν τα εκδίδουν ως βιβλία. Δύο εξαιρέσεις κάνω. Για άρθρα που έχουν διαχρονικό διπλωματικό ενδιαφέρον και για άρθρα που αφορούν βασικά προβλήματα που συναντούμε στην καθημερινότητά μας, όπως

Χαράλαμπος Μ. Μουτσόπουλος

Απόψεις
«Για αυτιά που δεν ακούν...»

ΔΕΥΤΕΡΗ ΕΚΔΟΣΗ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΕΝΗ

Εκδοτικός Οίκος
Α. Α. ΛΙΒΑΝΗ

Τα «Γκράτζεια» είναι αγώνες στίβου - κλασικός αθλητισμός μοναδική διοργάνωση στο Ζαγόρι.

Γίνονται κάθε δύο χρόνια στη μνήμη των αδελφών Κ. Γκράτζιου, του δασκάλου Με-νελάου, του στρατηγού Αγα-μέμνονα, του Γεωπόνου φιλο-ποίμενα και του ανηψιού του δικηγόρου Βασίλη όλων αθλη-τών που πρώτοι εκείνες τις επο-χές του 50-60 έφεραν το στίβο στο Τσερβάρι.

Τα Γκράτζεια έγιναν πλέον θεσμός που μετά το 3ήμερο γλέντι του πανηγυριού στις 6 Αυγούστου καρτερούν όλοι μ' ενδιαφέρον, ιδιαίτερα οι μικροί αθλητές με την αγωνία της συμ-μετοχής και την προσμονή της νίκης. Φέτος ήταν η χρονιά της διοργάνωσης. Το γήπεδο του Ελαφοτόπου καλοφτιαγμένο στρώθηκε με τη βοήθεια της Γενικής Γραμματείας Αθλητι-σμού και περιφράχτηκε από τον Αθλητικό Όμιλο Ελαφοτόπου με χρήματα του πανηγυριού και την τεχνογνωσία του Μιχάλη Οικονομίδη. Η περιφερειακή

Τα «Γκράτζεια» του Ελαφοτόπου

Ελένης Οικονομίδου Δούβλη

δεντροφύτευση έγινε με πρω-τοβουλία του Κώστα Ντιναλέξη διευθυντή του Νοσοκ. Άρτας. Ο γυμναστής Ηρακλής Τζόκας, το καλοκαίρι διαθέτει όλο το χρόνο του να προπονεί, να παί-ζει προσπαθώντας να εμφυτεύ-σει στις παιδικές ψυχές την αγάπη προς τον αθλητισμό και τα καταφέρνει θαυμάσια. **Γιατί τα «Γκράτζεια» έχουν περισσό-τερο παιδαγωγικό και ψυχαγω-γικό σκοπό,** δεν είναι ψυχρή τυπική διαδικασία. Είναι χαρά. Σκοπός των διοργανώσεων είναι τα παιδιά να γνωρίσουν και να αγαπήσουν τα αθλήματα, να αναπτύξουν ευγενή άμιλα, να δημιουργήσουν φιλικές σχέσεις με τους συναθλητές, να δημι-ουργήσουν φιλικές σχέσεις με τους συναθλητές, να δεθούν με τον τόπο τους και να ζήσουν τη φυσική ζωή.

Γι' αυτό οι διοργανωτές σκέ-φτηκαν τα προσχολικής και σχολικής ηλικίας παιδιά να αγω-

νίζονται σε τριάδες ανά ηλικία σε κάθε άθλημα, ώστε κανένα παιδί να μην φεύγει χωρίς διά-κριση και αναμνηστικό. Από τους αγώνες δεν αποκλείεται κανένα παιδί, ακόμη κι αυτά που έρχονται την τελευταία στιγμή. Επίσης στα αγωνίσματα εφή-βων και ανδρών παίρνουν μέρος και οι μετανάστες που εργάζο-νται στο χωριό. Φέτος ήταν η χρονιά της διοργάνωσης.

Βούιζε το γήπεδο κάθε από-γευμα. Προπόνηση, παιχνίδι, βοήθεια στο πότισμα των δέν-δρων, δεν έλειπε ποτέ ο Μιχαλάκης Κ. Ντιναλέξης, αλλά και ψάρεμα με τα μπακακάκια εκεί που στέκουν τα νερά, στη μικρούλα αβαθή λούτσα, την τόσο χρήσιμη για τις ανάγκες του χώρου. Κι έφτασε η μεγάλη ημέρα. Πυρετός στο γήπεδο, μικροί μεγάλοι. Όλα τα πρεπού-μενα. Κι ο Εθνικός κι ο Ολυ-μπιακός ύμνος κι οι γραμμές στον αγωνιστικό χώρο και το βάθρο των νικητών. Και πρώτα οι σημαίες.

Το πρόγραμμα των αγώνων περιλάμβανε:

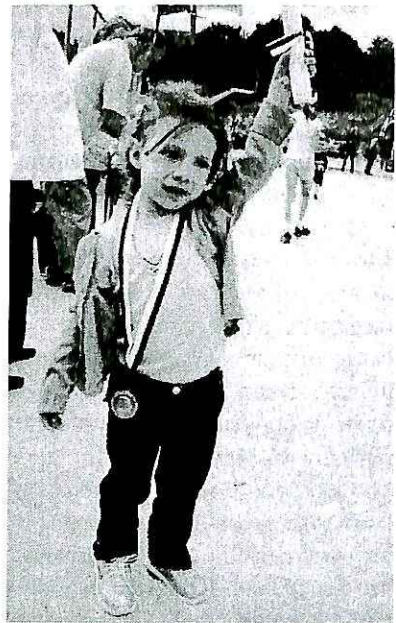
Την πρώτη μέρα: Ποδό-σφαιρο μεταξύ Εφήβων Ελαφο-τόπου - Εφήβων Ασπραγγέλων και τη δεύτερη μεταξύ παλαιμά-χων και νέων Ελαφοτόπου.

Τη δεύτερη μέρα 12 Αυγού-στου, αγώνες στίβου:

1) Δρόμος 80 μ. παιδων, εφήβων, ανδρών, κορασίδων, νεανίδων, γυναικών, 2) Σφαιροβολία, 3) Ακοντισμός, 4) Άλμα εις μήκος.

Σαράντα παιδιά στην αφετη-ρία ανυπομονούν, φωτογρα-φίες, χειροκροτήματα, χαμόγε-λα στο βάθρο, μετάλλια, διπλώ-ματα. Μυριάκριβα βιώματα,

φιλίες και θύμησης παιδιών που ζουν σε διαφορετικές πόλεις και τα μαζεύει ο Αύγουστος στο Τσερβάρι, και θα τα συνοδεύ-ουν σ' όλη τους τη ζωή αλλά κι υποσχέσεις για αντάμωμα την επόμενη χρονιά. Ζωντανή από-

δειξη η τριχρονη **Αμαλίτσα Δούβλια**, δισεγγονή της Ναυ-οϊκάς Τότκα από τη Θεο/νίκη. Περήφανη κι ευτυχισμένη ποζά-ρει με το μετάλλιο και το δίπλω-μα.

Τι μεγαλύτερη επιτυχία των «Γκράτζεϊων». Ευχή και προ-σπάθεια να γίνονται κάθε χρόνο μετά το πανηγύρι.

Συγχαρητήρια στον Αθλητι-κό Όμιλο Ελαφοτόπου, το γυμναστή Ηρακλή Τζόκα και τη Ρέα Γκράτζιου και σ' όλους όσους τρώει ο ήλιος κάθε από-γευμα στο γήπεδο.

Την επόμενη μέρα έγινε πορεία στο Στούρο κι η βραδιά έκλεισε με μουσική εκδήλωση στο μεσοχώρι.

Αγωνιστική διάθεση, φιλία, άμιλλα, ψυχαγωγία, όλα αυτά σ' ένα χωριό που πρωτοτυπεί, αποφεύγοντας τις έτοιμες λύσεις «τις κονσέρβες».

Και του χρόνου.

Εξωραϊστικός Σύλλογος Παπίγκου

Πρόσκληση Μελών για την εκλογή νέου Δ.Σ. του Συλλόγου

Με απόφαση του Δ.Σ. του Εξωραϊστικού Συλλόγου Παπίγκου, ορί-στηκε ημέρα εκλογής νέου Δ.Σ. 2 Ιανουαρίου 2010 ημέρα Σάββατο και ώρα 11 πρωινή στην αίθουσα της Κοινοτικής Βιβλιοθήκης Παπίγκου.

Παρακαλούνται τα Μέλη του Συλλόγου όπως την ημέρα αυτή να είναι παρόντες ώστε να εκλεγεί νέο Δ.Σ. του Συλλόγου.

Πάπιγκο, 9-11-2009

Εξωραϊστικός Σύλλογος Παπίγκου

ΛΑΟΓΡΑΦΙΑ

Ο Δεκέμβριος είναι ο τελευταίος μήνας του ηλιακού μας έτους, αλλά όπως λέει το όνομά του είναι δέκατος από το λατινικό desem = δέκα.

Το Δεκέμβρι τρεις είναι οι εμπει-ρίες που καθορίζουν τον μήνα αυτό, το πολύ κρύο, το τέλος της σποράς, στις νοτιότερες περιοχές της χώρας και η μείωση του φωτός.

Όπως για όλα τα συμβάντα του χρόνου, έτσι και εδώ, ο θυμωσσοφος λαός μας συνέδεσε τα παραπάνω φαινόμενα ως εξής.

Για το κρύο συνέδεσε τις θρη-σκευτικές γιορτές 4 Δεκεμβρίου Αγίας Βαρβάρας, στις 5 Δεκεμβρίου του Αϊ Νικόλα, με την παρακάτω παροι-μία: «Βαρβάρα βαρβαρώνει, Αϊ Σάββας σαβανώνει και Αϊ Νικόλας παραχώνει» ή όπως λέμε στα χωριά μας «Τα Νικολοβαρβαρα έρχομαι μοναχό μου».

Στις ορεινές περιοχές (Ηπειρο) το κρύο συνδέεται και με την γιορτή του Αγίου Ανδρέα, γιατί από τότε αρχίζει να αντρίεμει, όπως γράψαμε στο προηγούμενο φύλλο.

Η δεύτερη εμπειρία για τον Δεκέμβρι είναι το τέλος της σποράς, στις νοτιότερες περιοχές της χώρας και η παροιμία λέει «Δεκέμβρης δικαι-ος σπόρος».

Το τέλος της σποράς έχει σχέση με τα ζώα που οργώνουν, βέβαια σήμερα αντικαταστάθηκαν από τα τρακτέρ.

Οι γεωργοί θέλοντας να ευχαρι-στήσουν τα ζώα που τους προσφέ-ρουν τόση βοήθεια στο όργωμα, γιορ-τάζουν στις 16 Δεκεμβρίου του Αγίου Μόδεστου.

Ο Μόδεστος ήταν αρχιεπίσκοπος Ιεροσολύμων και το συναξάρι μας λέει ότι ανέστησε πολλά ζώα, γι' αυτό συνδέθηκε μαζί τους.

Η Τρίτη εμπειρία του χρόνου που σημειώσαμε για τον Δεκέμβρι είναι το φως. «Του Δεκέμβρη η μέρα, καλημέρα-καλησπέρα» μας λέει η παροιμία, γιατί τον μήνα αυτό έχουμε τις μικρότερες μέρες και τις μεγαλύ-τερες νύχτες του χρόνου. Από τις 22 Δεκέμβρη η ημέρα αρχίζει να μεγα-λώνει.

Στις 25 Δεκέμβρη έχουμε τα γενέθλια του Χριστού, που καθιερώ-θηκαν από τους Χριστιανούς της Ρώμης γύρω στα 335 μ.Χ.

Επειδή την ημέρα αυτοί οι Εθνικοί (ειδωλολάτρες) γιόρταζαν τον Μίθρα, θεό του ήλιου και του φωτός, αρχιγό- στον αγώνα κατά του σκότους, γι'

Δεκέμβριος

αυτό ο Χριστός που είναι το πραγμα-τικό φως και η αλήθεια συνδέθηκε με τον ήλιο για να εκποτίσει τον Μίθρα.

Το ίδιο το ιερό ευαγγέλιο μας λέει. «Εγώ ειμί το φως του κόσμου_ ο ακολουθών_ εμοί ου μη περιπατήση εν τη σκοτία, αλλ' έξει το φως της ζωής (Ιων Κεφ Η παρ. 12).

Επίσης στην μνηνογραφία των Χριστουγέννων υπάρχουν πάρα πολ-λοί ύμνοι που συνδέουν τον Χριστό με τον Ήλιο και το φως.

«Ανέτειλας Χριστέ, εκ Παρθένου, νοητέ ήλιε της Δικαιοσύνης».

Και στο απολυτίκιο της εορτής ο ιερός υμνωδός γράφει.

«Η γέννησίς σου, Χριστέ ο Θεό, ανέτειλε τω κόσμω το φως της γνώ-σεως.... Σε προσκυνείν, τον ήλιον της Δικαιοσύνης, και δε γινώσκουν εξ ύψους Ανατολήν...». Η αύξηση και η μείωση του φωτός, είναι ένα φυσικό φαινόμενο που επηρεάζει την ζωή μας στη γη.

Εχθρός του ήλιου είναι το σκοτά-δι. Τα όντα που συμβολίζουν το σκο-τάδι, ζουν όλο το χρόνο, στα έγκατα της γης, και είναι οι καλικατζαροι, της λαϊκής μας παράδοσης. Είναι κου-τσόι, ελεεινοί, μαύροι, με κάθε λογής κουσούρια.

Η δουλειά τους είναι να πριονί-ζουν το δένδρο που κρατάει την γη. Όταν είναι έτοιμο να κοπεί το δένδρο και να χαλάσει ο κόσμος, τότε από τη χαρά τους σταματούν τη δουλειά τους (πριόνισμα) και ανεβαίνουν στη γη και περιγελούν τους ανθρώπους. Αυτό συμβαίνει την παραμονή των Χριστουγέννων και μένουν δώδεκα μέρες, έως την παραμονή των Φώ-των.

Το δένδρο στο διάστημα αυτό των δώδεκα ημερών, ξαναγίνεται όπως πρώτα, και οι καλικατζαροι, αρχίζουν ξανά από την αρχή, ως την παραμονή των επόμενων Χριστου-γέννων.

Ο Δεκέμβρης λέγεται και δικαίος, έτσι μας λέει η παροιμία «Δεκέμβρης, δίκαια τόκανε και ήρθες χιονισμένος». Λέγεται επίσης και χαμένος, για δύο λόγους. Πρώτον επειδή, λόγω των άσχημων καιριών συνθηκών ο κόσμος δεν πηγαίνει στις δουλειές και έτσι χάνεται πολύς χρόνος. Και δεύτερον επειδή μαζί του χάνεται ο χρόνος και αρχίζει ένας καινούργιος.

Στην αρχαία Ελλάδα αποκαλείτο Ποσειδών.

Και πάλι από καρδιάς Καλά Χρι-στούγεννα.

Δ.Μ.

Μια επιστολή από τη μακρινή Νέα Ζηλανδία

Πριν μερικές μέρες έφτασε στα γραφεία του Περιοδικού μας μια συγκινητική επιστολή από τη συμπατριώτισσά μας κ. **Χρυσούλα Ζούγκου - Λύμπερη** -με καταγωγή από το Μονοδένδρι- που ζει οικογενειακώς χρόνια τώρα στη μακρινή Νέα Ζηλανδία με τη νοσταλγία, πάντα για την πατρίδα, το όμορφο Ζαγόρι.

«Αγαπητοί μου

Είμαι η εξαδέλφη του Βασίλη Δασκαλόπουλου από τη Νέα Ζηλανδία. Θέλω να σας ευχαριστήσω για το άρθρο που είχατε γράψει για την οικο-γένειά μου, εδώ και λίγους μήνες.

Ο αγαπημένος μου εξαδελφος πέρσι με έκανε συνδρομήτρια στο περιοδικό σας, και με κάνατε τόσο νοσταλγό της πατρώας γης των γονέ-ων μου.

Σας εσωκλείω μια επιταγή από 50€ να ανανεώσω πάλι τη συνδρομή μου, διότι το περιοδικό έρχεται σαν ένας φρέσκος αέρας που αναπνέω, και το χαίρομαι τόσο να μαθαίνω από το πιο όμορφο μέρος της Ελλάδας.

Με συγκινεί πολύ να το διαβάζω και να ζω σ' αυτόν τον κόσμο έστω και για λίγο. Σας εύχομαι καλά Χριστούγεννα.

Σας υπερευχαριστώ

Χρυσούλα Ζούγκου - Λύμπερη»

Ο ΕΤΗΣΙΟΣ ΧΟΡΟΣ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΣΥΛΛΟΓΩΝ ΛΕΠΤΟΚΑΡΥΑΣ ΚΑΙ ΦΡΑΓΚΑΔΩΝ ΖΑΓΟΡΙΟΥ

Οι πολιτιστικοί Σύλλογοι Λεπτοκαρυάς και Φραγκάδων Ζαγορίου σας καλούν στον ετήσιο χορό τους στις 16 Ιανουαρίου 2010 στο κέντρο «ΑΡΙΩΝ» στο Πέραμα Ιωαννίνων.

Τηλ. για πληροφορίες:

Αριστέα Παναγιωτακοπούλου 6932718026

Άγγελος Αρμένης 6948045962

ΡΙΖΑΡΕΙΟΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΣΧΟΛΗ

ΒΑΣ. ΣΟΦΙΑΣ 51 - 10676 - ΑΘΗΝΑ ΦΩΜ 090015220 Δ.Ο.Υ. Δ'ΑΘΗΝΩΝ

ΣΥΝΟΠΤΙΚΟΣ ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΕΣΟΔΩΝ-ΕΞΟΔΩΝ 2008

ΕΣΟΔΑ

ΚΕΦ.1	Ενοίκια Ακινήτων	5.621.592,34
ΚΕΦ.2	Έσοδα από Καταθέσεις	39.066,30
ΚΕΦ.3	Έσοδα από Μερίσματα Μετοχών	30.592,80
ΚΕΦ.4	Έσοδα από Ι.Ν. Αγ. Γεωργίου Αθηνών	9.311,00
ΚΕΦ.5	Έσοδα Διάφορα	5.936,91
ΚΕΦ.6	Έσοδα από Πωλήσεις Βιβλίων	44.500,98
ΚΕΦ.7	Έσοδα από Κληροδοτήματα στα Έξοδα Σχολής	0,00
ΚΕΦ.8	Έσοδα από δραστηριότητες στο Ζαγόρι	149.142,31
8.α	Πωλήσεις Χειροτεχνημάτων	102.597,30
8.β	Πωλήσεις Βιβλίων σε Πνευμ.Κέντρο "Κ.Λαζαρίδη"	1.522,00
8.γ	Πωλήσεις Βιβλίων σε Αρχοντικό Πανταζή	24.794,81
8.η	Χρηματ/ση από Περ.Πρ. Ηπείρου για επισκευή στέγης Ρ.Ο.Μ	17.728,20
ΚΕΦ.9	Επιχορηγ/σεις για εκδόσεις βιβλίων & οργάνωση εκθέσεων	2.500,00
ΚΕΦ.10	Επίσπαρξες Ι.Ν. Αγ. Γεωργίου	12.202,25
	Έσοδα Μαθητών από Κληροδοτήματα	0,00
ΚΕΦ.11	Λοιπά έσοδα	0,00
ΚΕΦ.12	Αποθεματικά Κεφάλαια Σχολής	0,00

ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΕΣΟΔΩΝ

Ζημιές χρήσεως (Έλλειμμα) 2008

ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ

ΤΟ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΤ. ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ
ΜΙΧΑΗΛ Ζ. ΚΟΠΙΔΑΚΗΣ
ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ Γ. ΤΣΑΚΙΡΗΣ

ΕΞΟΔΑ

ΚΕΦ.1	Έξοδα Διοίκησης	996.194,27
1.α	Δαπάνες Συμβουλίων	74.191,20
1.β	Μισθοδοσία Υπαλλήλων Διοικήσεως	694.237,76
1.γ	Λειτουργικές δαπάνες	174.510,75
1.δ	Δαπάνες Ι.Ν.Αγ. Γεωργίου Αθηνών	53.254,56
ΚΕΦ.2	Έξοδα Ακινήτων	797.436,62
ΚΕΦ.3	Φόροι - Τέλη	427.647,12
ΚΕΦ.4	Δαπάνες ΡΕΣ σε Ζαγόρι	1.382.904,86
4.1	ΡΙΖΑΡΕΙΟ Οικοτροφείο Μονοδενδρίου	305.374,35
4.2	ΡΙΖΑΡΕΙΟΣ Χειροτεχνική Σχολή Μονοδενδρίου	772.974,46
4.3	Λοιπές Δραστηριότητες Βιο/νική Σχολή Άνω Πεδινών Ζαγορίου	18.000,00
4.4	Εμπόριο & Λύκειο Τσεπελάδου Ζαγορίου	4.764,00
4.6	Κοινωνίες Ζαγορίου	2.700,00
4.7	Πνευματικό Κέντρο "Κ.Λαζαρίδη"	102.669,08
4.8	Δημοτικό Σχολείο Μονοδενδρίου	25.000,00
4.9	Ι.Ναός Μονοδενδρίου	2.690,77
4.10	Αρχοντικό Πανταζή Μονοδενδρι-Μισθώματα -Επισκευές	3.515,62
4.11	Αρχοντικό Πανταζή Λειτουργία Εκθεσιακού Κέντρου	12.175,40
4.12	Πολιτιστικές εκδηλώσεις στο Μονοδένδρι	113.041,18
4.13	Επισκευή κτιρίου ΡΧΣΜ σε Μονοδένδρι	20.000,00

ΚΕΦ.5 Δαπάνες Σχολής

5.α	Μισθοδοσία Καθηγητών	292.924,28
5.β	Μισθοδοσία Προσωπικού	889.441,69
5.γ	Έξοδα Μαθητών	149.617,98
5.δ	Λειτουργικές Δαπάνες Σχολής	558.402,36
5.ε	Δαπάνες Βιβλιοθήκης	256.936,82
5.στ	Δαπάνες Υπέρ Αποφοίτων Σχολής	8.000,00
5.ζ	Κέντρο Μελέτης & Έρευνας Ορθόδοξου Πολιτισμού	0,00
5.η	Εκκλησιαστικό Ι.Ε.Κ.	59.059,50
5.θ	Δαπάνες Ι.Ν.Αγ. Γεωργίου	50.395,27
5.ι	Λειτουργία Ελληνομάθειας- Σχολείο Ελληνικής Γλώσσας	60.349,39

ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΕΞΟΔΩΝ

Κέρδη χρήσεως (Πλεόνασμα) 2008

ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ

Ο ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
ΣΤΑΜΑΤΗΣ Π.ΜΩΡΑΪΤΗΣ

Η ΛΟΓΙΣΤΡΙΑ
ΔΙΟΝΥΣΙΑ Α. ΑΝΔΡΕΩΛΑ

Το έργο και η προσφορά του Χρήστου Βλαχόπουλου

Τι αναφέρουν οι κόρες του σε επιστολή τους προς τον Πολ/κό Σύλλογο Τσεπελόβου

Στο έργο του αείμνηστου Χρήστου Βλαχόπουλου και στην προσφορά του στο Τσεπέλοβο αναφέρονται οι κόρες του Αλίκη Βλαχοπούλου-Αναστασίας και Μερóπη Κουτρούμπα σε επιστολή τους προς τον Πολιτιστικό Σύλλογο Τσεπελόβου «Ο Τσούφλης». Ακολουθούν αποσπάσματα της επιστολής:

...είμαστε θυγατέρες του αείμνηστου Χρήστου Βλαχόπουλου του Βασιλείου και της Κλεονίκης...

...Ο αείμνηστος πατέρας μας υπήρξε μια από τις πιο σημαντικές φυσιογνωμίες του Ζαγορίου, μια φυσιογνωμία που άφησε ανεξίτηλο το ίχνος της στην ιστορία του τόπου μας...

...Η ανεκτίμητη και ανιδιοτελής προσφορά του, το τεράστιο έργο του, αλλά και το πρωτοπόρο πνεύμα του και η ανθρωπιά του, αποτελούν για όλους τους απογόνους του, αλλά και για όλους τους Τσεπελόβιτες καύχημα και παρακαταθήκη...

Δεν είναι τυχαίο, άλλωστε, το γεγονός ότι την 06.08.2008, ημέρα Τετάρτη, πραγματοποιήθηκε στο χώρο εκδηλώσεων του Γυμνασιακού Οικοτροφείου Τσεπελόβου (Μαθητική Εστία) «Εκδήλωση Μνήμης» στην οποία τιμήθηκαν λαμπροί άνδρες του Ζαγορίου, ένας εξ αυτών και ο αείμνηστος πατέρας μας, Χρήστος Βλαχόπουλος. Στη συγκεκριμένη εκδήλωση, στην οποία παρευρέθηκαν και μέλη του συλλόγου σας, λαμβάνοντας πλήρη γνώση και έχοντας ιδίαν αντίληψη περί των τεκταινομένων, έδωσαν το «παρών» άνω των διακοσίων (200) ατόμων...

...Η Συντονιστική Επιτροπή των Αποφοίτων του Γυμνασίου Τσεπελόβου απένειμε μετάλλιο, ως φόρο τιμής για το έργο και την προσφορά του πατέρα μας Χρήστου Βλαχοπούλου, ο οποίος ήταν ο ΙΔΡΥΤΗΣ Γυμνασίου Τσεπελόβου και του Γυμνασιακού Οικοτροφείου...

Τα περισσότερα μέλη του συλλόγου σας, όπως και η πλειοψηφία των μελών της συντακτικής επιτροπής του περιοδικού «Εν Τσεπέλω» δώσατε το «παρών» στη συγκεκριμένη εκδήλωση ακούσατε «ιδίους ωσεί» όλα όσα ειπώθηκαν για το έργο του πατέρα μας, για την πρωτοβουλία του και για τις ενέργειές του για την ίδρυση του Γυμνασίου Τσεπελόβου, το οποίο αρχικώς λειτούργησε ως παράρτημα...

Ήπαντες δε, τους παρευρισκόμενους στην ανωτέρω εκδήλωση μνήμης μας κατέκλυσαν συναισθήματα ιδιαίτερης συγκίνησης, στο άκουσμα της ομιλίας του Τσεπελόβιτη Καθηγητή Κλασικού Φιλολόγου Γεωργίου Δ. Τσουμάνη, την οποία εκφώνησε τιμώντας και παρουσιάζοντας το έργο και την προσωπικότητα του πατέρα μας, Χρήστου Βλαχόπουλου...

Ο αείμνηστος Χρήστος Βλαχόπουλος υπήρξε Πρόεδρος της Κοινότητας Τσεπελόβου για χρονικό διάστημα που υπερβαίνει την τριακονταπενταετία.

Το αξιόλογο έργο και η προσφορά του έλαβαν την αναγνώριση του Βασιλέως Παύλου... ο ίδιος ο Βασιλεύς Παύλος, με πρόταση του ΕΘΝΙΚΟΥ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ, απένειμε στον πατέρα μας Δίπλωμα μετά του Πανελληνίου Βασιλικού Αριστείου των Δήμων και Κοινοτήτων Ελλάδος, υπό την ιδιότητά του ως Προέδρου του «Α' Δημοτικού Συνδέσμου Κοινοτήτων Ζαγορίου, τον διανοίξαντα της δασικής οδούς επικοινωνίας αυτών, διά την κατά το έτος 1952/1953 επιδειχθείσαν εξαιρετικήν δράσιν του και την εκτέλεσιν Έργου προάγοντας το βιοτικό επίπεδον των δημοτών και τον θεσμόν της Αυτοδιοικήσεως».

Επιπλέον ...ο Βασιλεύς Παύλος, μετά από πρόταση του ΕΘΝΙΚΟΥ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ, απένειμε στον πατέρα μας Δίπλωμα μετά του Βασιλικού Ευσήμου Α' Τάξεως των Δήμων και Κοινοτήτων Ελλάδος, υπό την ιδιότητά του ως Προέδρου της Κοινότητας Τσεπελόβου Ιωαννίνων, «την εκτελέσαντα κατά τα έτη 1952/1953 κοινωνικήν κοινότητα έργα, προς επιβράβευσιν των εξαιρετικών αυτής Υπηρεσιών υπέρ του θεσμού της Αυτοδιοικήσεως».

...εν τούτοις ο σύλλογός σας προέβη σε συγκεκριμένα «αποπήματα» τα οποία αφενός δεν θα έπρεπε να είχαν συμβεί αφετέρου, δε, δεν δυνάμεθα, για λόγους που αναλυτικά εξηγούμε παρακάτω, να παραβλέψουμε. Αυτά τα αποπήματα, διότι έτσι επιθυμούμε να τα χαρακτηρίσουμε, αρνούμενοι

να διανοηθούμε καν ότι αποτελούν συνειδητές πράξεις και παραλείψεις, μας αναγκάζουν να προβούμε στη σύνταξη και κοινοποίηση της παρούσης επιστολής μας, προς αποφυγή οποιασδήποτε, σύγχυσης, αφενός, αλλά και για την προάσπιση του ονόματος και της φήμης του θανόντος πατρός μας. Ειδικότερα:

(Α) Στο τεύχος υπό αριθμ. 4 του Αυγούστου του έτους 2009 τετραμηνιαίου περιοδικού ποικίλης ύλης «Εν Τσεπέλω». Που επιμελείται και δημοσιεύει αποκλειστικά και μόνο ο σύλλογός σας, στις σελίδες 11-14 αυτού, δημοσιεύσατε το άρθρο «Επιφανείς Τσεπελοδίτες».

Το συγκεκριμένο άρθρο είναι αφιερωμένο στον αείμνηστο δάσκαλο του δημοτικού σχολείου του Τσεπελόβου, Ευριπίδη Γιαννακό, και στο έργο αυτού...

Στο συγκεκριμένο άρθρο, λοιπόν, παρουσιάζεται το έργο και η προσφορά του αείμνηστου Ευριπίδη Γιαννακού και, μεταξύ άλλων, η επιμελήτρια της σύνταξης αυτούς αναφέρει ότι «...Επί των ημερών του ιδρύθηκε και λειτούργησε η Μαθητική Εστία». Στο σημείο αυτό, ωστόσο, εξαιτίας του τρόπου διατυπώσεώς του, ο οποίος μπορεί να ήταν συμπτωματικός ή να αποτελεί παγινωμένη θέση και αντίληψη της συγγραφέως —αυτό δεν είμαστε σε θέση να το γνωρίζουμε με θεσιότητα— δημιουργείται προφανής σύγχυση.

... τόσο η ίδρυση και λειτουργία του Γυμνασίου Τσεπελόβου, όσο και η ίδρυση και λειτουργία της Μαθητικής Εστίας, δηλαδή του Γυμνασιακού Οικοτροφείου Τσεπελόβου, υπήρξαν οράματα και στόχοι ζωής του θανόντος πατρός μας, τα οποία υλοποίησε ο ίδιος προσωπικά.

(Β) Στο ίδιο ως άνω αναφερόμενο Τεύχος, στις σελίδες 24-27 δημοσιεύσατε και το άρθρο που τιτλοφορείται «Στα γκαλντερίμια της ιστορίας», οποίο συνέταξε και επιμελήθηκε η ίδια συγγραφέας που επιμελήθηκε και το ανωτέρω άρθρο «Επιφανείς Τσεπελοδίτες».

Στο άρθρο, λοιπόν, αυτό, και συγκεκριμένα στη σελίδα 27, ορίζονται, κατά πιστή αντιγραφή εξ αυτού, τα κάτωθι: «Στα 1958 ιδρύθηκε, με τις ενέργειες του αείμνηστου Γενικού Επιθεωρητού Μέσης Παιδείας, συγχωριανού μας Χαρί-

λάου Μαστορίδου και του Κοινοτικού Συμβουλίου, παράρτημα Γυμνασιακόν, που στα 1964 έγινε πλήρες...».

...το έτος 1958 ιδρύθηκε με την πρωτοβουλία και τις ενέργειες του πατέρα μας Χρήστου Βλαχόπουλου το Γυμνάσιο του Τσεπελόβου. Και σε καμία περίπτωση η απλή και μόνον αναφορά του Κοινοτικού Συμβουλίου ως ενεργήσαντος τα δέοντα για την ίδρυση του γυμνασιακού παραρτήματος δεν επαρκεί. Αντιθέτως, περιοριστικά η συγγραφέας αναφέρει τον όρο «Κοινοτικό Συμβούλιο», τη στιγμή κατά την οποία θα έπρεπε, τουλάχιστον, να αναφερθεί ονομαστικά στον αείμνηστο πατέρα μας ως Ιδρυτή...

Θα μπορούσαμε με την παρούσα επιστολή να αναφερθούμε και σε άλλα, εξαιρετικά δυσάρεστα για εμάς συμβάντα, σε εκφράσεις που ειπώθηκαν κατά ημών των ιδίων προσωπικά ενώπιον τρίτων, εκφράσεις και θέσεις που μας εξέπληξαν δυσάρεστα, αλλά και το έργο του αείμνηστου πατέρα μας έθεσαν υπό σαφή αμφισβήτηση, προκαλώντας μα, για το λόγο αυτό, ανυπολόγιστη ηθική και ψυχική φόρτιση. Βεβαίως, και αυτά τα γεγονότα τα γνωρίζετε πολύ καλά, έχουν, άλλωστε, καταστεί γνωστά σε όλους τους Τσεπελόβιτες, διότι διαδραματίστηκαν σε δημόσιο χώρο για την πρόοδο του χωριού του. Ήταν εύθυμος χαρακτήρας, έλαμπε από χαρά, γελαστός παρότι οι διάφορες εποχές που ήταν πρόεδρος δεν ήταν καλές. Υπήρξαν αντίξοες συνθήκες. Ήταν γλεντζές, πολύ καλός χορευτής αλλά και άριστος στις διηγίες και στα διάφορα γεγονότα που συνέβαιναν τότε. Ήταν θεραπευτής της μοναξιάς μου και χωριού του.

Ήταν μαθητής του Δοβριανίτη δασκάλου Σωτήρη Παπάζογλου, ενός αρίστου δασκάλου και πήρε αρκετά απ' τα θετικά του. Ήταν αποδεκτός από τους περισσότερους ανθρώπους της γενιάς του και συχνάζε στα Ζαγορίσια καφενεία των Γιαννίνων, Γυαλί καφενέ (Ι. Τζοβαντάρη), Πούρλη, αλλά και πίσω απ' τη Δωδώνη στο καφενείο του Πρωτοπαπαδίτη Γούσια. Η συντροφιά του από αξιόλογους Ζαγορίσιους της τότε εποχής ζητιούνταν.

Ο Νάσιος κατά την ταπεινή μου γνώμη ήταν άκακος. Οι διηγήσεις του άριστες, η γλώσσα του ροδάνι. Απολαμβάνοντας τις διάφορες διηγήσεις του χαιρόταν η ψυχή σου. Οι διηγήσεις του ήταν πάνω σε πραγματικά γεγονότα και ευτράπελες ιστορίες. Εγώ προσωπικά τρελαινόμουν για την παρέα του.

Τον Νάσιο τον απολάμβαναν στην παρέα του πολλές Ζαγορίσιες προσωπικότητες που έχουν φύγει απ' τη ζωή. Όσοι γνώρισαν τον Νάσιο και συμμετείχαν στην παρέα του δεν θα τον ξεχάσουν ποτέ. Η μνήμη του θα είναι αιώνια. Ας είναι ελαφρύ το Γιαννιώτικο χόμα που τον σκέπασε.

ΑΥΤΟΙ ΠΟΥ ΕΦΥΓΑΝ

ΑΝΑΤΟΛΙΚΟ ΖΑΓΟΡΙ

Έφυγε από τη ζωή ο τέως αντιδήμαρχος Γεώργιος Κατσέφτης

Θλίψη σκόρπισε στους συγχωριανούς του στο Δεμάτι και στους συνδημότες του το άγγελμα του θανάτου στις 2 Δεκεμβρίου 2009 του δημοτικού συμβούλου και τέως αντιδημάρχου του δήμου Ανατολικού Ζαγορίου Γεωργίου Κατσέφτη.

Το δημοτικό συμβούλιο συνήλθε εκτάκτως και εξέδωσε σχετικό ψήφισμα.

Ο Γεώργιος Κατσέφτης νοσηλεύονταν τις τελευταίες εβδομάδες στο πανεπιστημιακό νοσοκομείο, δίνοντας μάχη για τη ζωή, χτυπημένος από ανίατη ασθένεια. Αυτή τη μάχη έχασε στις 2 Δεκεμβρίου βυθίζοντας στο πένθος τους οικείους του και όσους τον γνώριζαν.

Για πολλά χρόνια ο εκλιπών προσέφερε υπηρεσίες από τη θέση του Γραμματέα της πρώην Κοινότητας Δεματίου και στη συνέχεια μέσα από το δήμο Ανατολικού Ζαγορίου, ενώ το 2006 εκλέχθηκε δημοτικός σύμβουλος με την παράταξη του δημάρχου Βασίλη Σπύρου, ο οποίος του ανέθεσε καθήκοντα αντιδημάρχου την προηγούμενη διετία.

ΨΗΦΙΣΜΑ

«Το Δημοτικό Συμβούλιο του Δήμου Ανατολικού Ζαγορίου, μόλις πληροφορήθηκε τον αδόκητο θάνατο του δημοτικού συμβούλου και τέως αντιδημάρχου του δήμου μας Γεωργίου Κατσέφτη, συνήλθε σε έκτακτη συνεδρίαση και αποφάσισε ομόφωνα τα εξής:

1. Να εκφράσει τα ειλικρινή συλλυπητήρια στην οικογένεια του εκλιπόντος.
2. Να συμμετάσχει σύσσωμο το Δημοτικό Συμβούλιο στην κηδεία του.
3. Να καταθέσει στεφάνι στη σορό του και
4. Να καταθέσει στη μνήμη του χρηματικό ποσό στον Ι. Ναό Αγίου Νικολάου Δεματίου.

Ο πρόεδρος του Δημοτικού Συμβουλίου
Αντώνιος Τσόντζος».

Αθανάσιος Βασδέκης

Ο Νάσιος ήταν παιδί της γελαστής Μαρίτσας και γιος του Στάθη Βασδέκη, γεννημένος το 1924 στην Βίτσα Ζαγορίου.

Λάτρης του χωριού του, αλλά και του Ζαγορίου. Οι χωριανοί του αναγνωρίζοντας τις ικανότητές του τον εξέλεξαν αρκετές φορές Πρόεδρο της Κοινότητας. Και η 21 Απριλίου δεν τον κούνησε από την θέση του. Και έτσι συμπληρώνοντας 30 χρόνια και πλέον προσφοράς στα «κοινά» είχε κάθε λόγο να υπερηφανεύεται και να χαιρείται για την πρόοδο του χωριού του.

Ήταν εύθυμος χαρακτήρας, έλαμπε από χαρά, γελαστός παρότι οι διάφορες εποχές που ήταν πρόεδρος δεν ήταν καλές. Υπήρξαν αντίξοες συνθήκες. Ήταν γλεντζές, πολύ καλός χορευτής αλλά και άριστος στις διηγίες και στα διάφορα γεγονότα που συνέβαιναν τότε. Ήταν θεραπευτής της μοναξιάς μου και χωριού του.

Για κάποιο διάστημα της ζωής του ήταν επιστάτης της τότε ΜΟΜΑΣ στο χωριό μου τη Δοβρά και άφησε εποχή.

Ήταν μαθητής του Δοβριανίτη δασκάλου Σωτήρη Παπάζογλου, ενός αρίστου δασκάλου και πήρε αρκετά απ' τα θετικά του. Ήταν αποδεκτός από τους περισσότερους ανθρώπους της γενιάς του και συχνάζε στα Ζαγορίσια καφενεία των Γιαννίνων, Γυαλί καφενέ (Ι. Τζοβαντάρη), Πούρλη, αλλά και πίσω απ' τη Δωδώνη στο καφενείο του Πρωτοπαπαδίτη Γούσια. Η συντροφιά του από αξιόλογους Ζαγορίσιους της τότε εποχής ζητιούνταν.

Ο Νάσιος κατά την ταπεινή μου γνώμη ήταν άκακος. Οι διηγήσεις του άριστες, η γλώσσα του ροδάνι. Απολαμβάνοντας τις διάφορες διηγήσεις του χαιρόταν η ψυχή σου. Οι διηγήσεις του ήταν πάνω σε πραγματικά γεγονότα και ευτράπελες ιστορίες. Εγώ προσωπικά τρελαινόμουν για την παρέα του.

Τον Νάσιο τον απολάμβαναν στην παρέα του πολλές Ζαγορίσιες προσωπικότητες που έχουν φύγει απ' τη ζωή. Όσοι γνώρισαν τον Νάσιο και συμμετείχαν στην παρέα του δεν θα τον ξεχάσουν ποτέ. Η μνήμη του θα είναι αιώνια. Ας είναι ελαφρύ το Γιαννιώτικο χόμα που τον σκέπασε.

Μιχάλης Κομπάρος

Γιάννης Γέπης

(Επικήδειος από τον συγχωριανό του Γ. Ζαχάρη)

Αγαπητέ Γιάννη

Θλιβερό το καθήκον και οδυνηρό για κάθε άνθρωπο να αποχαιρετά για πάντα αγαπητά πρόσωπα.

Τέτοια οδύνη αισθάνομαι κι εγώ και με σφιγμένη καρδιά προσπαθώ να σου απευθύνω λίγα λόγια τώρα που οδεύεις για το μακρινό κι αγύριστο ταξίδι.

Πρωτότοκος γιος του Νίκου και της Ανδρονίκης Γέπη. Πρωτοαντίκρυσε το φως του ήλιου στον Πάνω-Μαχαλά της Αρίστης. Τέλειωσε το Δημοτικό του χωριού μας στην Εμπορική σχολή Ιωαννίνων και τη Σχολή Τριατατικών Ιωαννίνων. Διορίστηκε προϊστάμενος του Ταχυδρομικού γραφείου Γρεβενιτίου.

Τη ζωή σου συνέδεσες με την Νίνα Τζουμάκα, δασκάλα και φέρατε στον κόσμο τον Ανδρόνικο και την Βιολέτα. Βάσκανη όμως μοίρα άρπαξε τον Ανδρόνικο από κοντά σου. Πέτρωσες την καρδιά σου. Το χτύπημα ήταν βαρύ. Το δέχτηκες καρτερικά.

Αγαπητέ Γιάννη, υπήρξες ο υπάκουος γιος, ο στοργικός πατέρας, ο πονετικός γαμπρός, ο υποδειγματικός σύζυγος, ο υπέροχος αδερφός και θείος, ο εξάιρετος γείτονας, ο ειλικρινής φίλος, ο μεγάλος προστάτης, ο κοινωνικός άνθρωπος, ο καλός συνεργάτης, ο ανιδιοτελής σύμβουλος, ο συμφιλιωτής, ο νηφάλιος, ο πράος, που δεν γνώρισε ποτέ σου το μίσος γιατί στην καρδιά σου φώλιαζε πάντοτε βαθιά κι απέραντη καλοσύνη, αλλά πάνω απ' όλα και ο λατρευτός παππούς που έδινε τα πάντα στα εγγονάκια του.

Αγαπητέ Γιάννη είχες κάτι το εξαιρετικό μέσα σου, που ενέπνεε σεβασμό, εμπιστοσύνη και οίγιοι. Ήσουν άτομο κοσμημένο μόνο με αρετές. Μειλίχιος και υπομονετικός. Ευγενικός και ειλικρινής στις σχέσεις του. Το χαμόγελό σου φάνερνε τον πλούτο της ψυχής σου και άνοιγε δόδους επικοινωνίας με τους συνανθρώπους σου.

Η υπηρεσιακή σου σταδιοδρομία αποτελεί παράδειγμα προς μίμηση και τούτο δεν είναι υπερβολή. Υπήρξες με ευσυνειδησία, δεξιοσύνη και ικανότητα. Γνώριζες τους υφισταμένους σου όσο χρειαζόταν να τους βοηθήσεις. Κατήχυνες με μαεστρία και δεν διέταζες για να τους καταπιέξεις.

Οι σχέσεις σου με τους υφισταμένους, τους συναδέλφους σου και τους προϊστάμενους σου ήταν υποδειγματικές. Έδειξες σπάνια εργατικότητα και αφοσίωση στο καθήκον σου. Μέτρο σου σε κάθε ενέργεια ήταν ο σεβασμός στον άνθρωπο και η διάθεση για συνεργασία.

Έτσι κατόρθωσες και στάθηκες στο ύψος σου ακεραίος και άφθορος. Η καταξίωσή σου δεν ήταν μόνο υπηρεσιακή. Ήταν πάνω απ' όλα καταξίωση κοινωνική. Εζησες μια ζωή ήσυχη, χωρίς πρόκληση και χωρίς έπαρση. Έμεινες μακριά από τα κοινά που φθείρουν και διαφρούν τους ανθρώπους. Η επιλογή αυτή ήταν σκόπιμη και σύστοιχη με τον χαρακτήρα σου τον ευγενικό και καλοκάγαθο. Δεν μπορούσες να υπάρχει στην ευαίσθητη ψυχή σου διάκριση στις σχέσεις των ανθρώπων μεταξύ τους. Γι' αυτό αγαπητέ Γιάννη είχες μόνο φίλους στη ζωή σου, που σήμερα λυπούνται για το χαμό σου και είναι κοντά σου για να τιμήσουν την μνήμη σου.

Συνέπασχες Γιάννη στη δυστυχία και αυθόρμητα ανάβλυζαν τα ειλικρινή σου μαργαριτάρια από τα βουρκωμένα σου μάτια.

Συνέχαιρες στη χαρά των άλλων και με την καλοσύνη σου και το κέφι σου την μεγάλωνε. Πρώτος σε όλες τις εκδηλώσεις, φεύγοντας από τον μάταιο τούτο κόσμο, φεύγεις αλλά με το χαμόγελο ζωγραφισμένο στα άψυχα χείλια σου γιατί ξεπληρώσες στο αέρας την αποστολή σου.

Αυτή η κοινωνική σου καταξίωση είναι μια παρακαταθήκη για τους δικούς σου και θα αισθάνονται υπερήφανοι κάθε φορά που θα διαπιστώνουν το σεβασμό με τον οποίο θα αναφέρεται η κοινωνία στο όνομά σου και το πέρασμά σου από τη ζωή.

Είναι αγαθή μνήμη που θα θέλαμε όλοι ν' αφήσουμε αποχαιρετώντας τον μάταιο τούτο κόσμο. Πορεύσου Γιάννη τώρα το δρόμο της αληθείας που σε κάλεσε ο Κύριος. Ο πόνος των δικών σου δεν θα σταθεί εμπόδιο στην ουράνια πορεία σου.

Αποχαιρετώντας μας, σφιχταγκάλιασε τον Ανδρόνικο σου εκεί που σε λίγο θα πας και δέξου αγόγγυστα το χόμα της Περιβλέπτου που σε λίγο θα σε σκεπάσει και πες πως είναι το ίδιο με το χόμα της Αρίστης που τόσο αγαπούσες. Αιώνια σου η μνήμη.

ΑΝΩ ΡΑΒΕΝΙΑ

Επιτυχίες

– Ο **Σπύρος** του Κώστα **Μεντή** και της Βάσως Σπ. Δημουλά πέρασε στη **Σχολή Αστυφυλάκων** στην Κομοτηνή. Θερμά συγχαρητήρια. Καλή φοίτηση.

Γεννήσεις

– Η **Κατερίνα** του Γιάννη **Μήλιου** και ο **Tierry** απόκτησαν στο Παρίσι πρωτότοκο χαριτωμένο κοριτσάκι τον Αύγουστο του 2009.

– Ο **Αντώνης** του αείμνηστου Μάκη **Ασλάνογλου** και της Πότης Καλογήρου και η **Γιούλα Μούλιου** απόκτησαν υπέροχα διδυμάκια, ένα αγοράκι και ένα κοριτσάκι στις 26 Νοεμβρίου 2009 στο Βόλο.

Να ζήσουν τα μωράκια όλα με υγεία, χαρά, ευτυχία...

Δέσποινα Γκερλέ Μπίτσα

ΑΡΙΣΤΗ

Συλλυπητήρια

– Η είδηση που λάβαμε τον προηγούμενο μήνα για το χαμό του εξαιρετικού φίλτατου **Γιάννη Γέπη**, που λύπησε βαθύτατα. Δεχτείτε τα ειλικρινή θερμά μας συλλυπητήρια από το Σίδνεϊ της Αυστραλίας. Ο Θεός ας απαλύνει τον πόνο των δικών μας. Αιώνια ας είναι η μνήμη του.

Οικογ. Χρήστου Ζαρόπουλου

ΒΙΤΣΑ

Συγχαρητήρια

– Θερμά συγχαρητήρια και καλές σπουδές στην αγαπημένη μας εγγονή **Κατερίνα Γεμεντζή** του Δημητρίου και της Πανωραίας, για την επιτυχία της στη σχολή Βιολογικών Εφαρμογών και Τεχνολογιών (ΒΕΤ) του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων.

Οι γιαγιάδες της
Βασδέκη Αγαθόκλεια
Κατερίνα Γεμεντζή

ΒΡΥΣΟΧΩΡΙ

Γάμοι

– Ο **Χρήστος Νούτσος** του Θεοδώρου και της Αθανασίας και η **Ελένη Μποϊκογλου** του Γιάννη και της Ζωής παντρεύτηκαν στη Θεσσαλονίκη το καλοκαίρι που μας πέρασε. Να ζήσουν ευτυχισμένοι και υγιείς.

Δέσποινα Γκερλέ Μπίτσα

Συλλυπητήρια

– Θερμά συλλυπητήρια στην οικογένεια **Νάσου Βασδέκη** για

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

τον θάνατο του αγαπημένου του συζύγου και πατέρα.

Οικογένεια Λούλας
Γκράτσιου - Κοματσέλη

– Θερμά συλλυπητήρια στην οικογένεια του **Τάκη Καψάλη**.

Οικογένεια Λούλας
Κοματσέλη - Γκράτσιου

ΔΕΜΑΤΙ

Θάνατοι

– Έφυγε από τη ζωή η **Βασιλική Κ. Λάμπρη**, σε ηλικία 81 ετών και κηδεύτηκε στα Ιωάννινα.

– Έφυγε από τη ζωή ο **Γεώργιος Χ. Κατσέφτης**, Αντιδήμαρχος του Δήμου Ανατολικού Ζαγορίου, σε ηλικία 67 ετών.

Θερμά συλλυπητήρια στους οικείους τους.

ΛΕΠΤΟΚΑΡΥΑ

Γεννήσεις

– Ο **Σωκράτης Γκαγκόπουλος** κι η **Ντέλα Χαρά** απέκτησαν πρωτότοκη κορούλα. Να έχει υγεία και προκοπή στη ζωή της.

Χαρά Παπαδοπούλου

ΜΗΛΙΩΤΑΔΕΣ

Γεννήσεις

– Η **Μελίνα Κ. Μπέλλου** και ο **Βασίλειος Καραμασούνας** απόκτησαν στην Αθήνα αγοράκι.

Να τους ζήσει!

ΜΟΝΟΔΕΝΔΡΙ

Γεννήσεις

– Στις 18 Νοεμβρίου 2009 το ζεύγος **Μπάμπη Κουτσοχρίστου** και **Μαριλένας Γρηγοριάδη** απέκτησαν το πρώτο τους παιδί ένα χαριτωμένο αγοράκι.

Στους ευτυχισμένους γονείς ευχόμαστε ολόψυχα να τους ζήσει και να είναι τυχερό.

Η θεία τους Ανδρομάχη και οι εξαδέλφες τους
Αλεξάνδρα και Ιωάννα.

– Θερμές ευχές για το νεογέννητο και από τις οικογένειες Θεόδωρου Σολδάτου και Παναγιώτη Μπούγα.

ΠΑΠΙΓΚΟ

Γεννήσεις

– Ο **Αχιλλέας Χριστοδούλου** του Ελευθερίου και η σύζυγός του **Βάσω** (Βασιλική) απέκτησαν το δεύτερό τους παιδί, ένα χαριτωμένο και υγιέστατο κοριτσάκι.

Στο νεαρό ζευγάρι ευχόμεθα η κορούλα τους να αποτελέσει ισχυρό κρίκο οικογενειακής ομόνοιας και ευτυχίας.

Στον παππού **Λευτέρη**, στη γιαγιά **Ελένη** καθώς και στους γονείς της Βάσως ευχόμεθα η εγγονούλα τους να είναι υγιής και ευτυχισμένη.

Αγγελική και Δημήτριος
Γκέκης

Γάμοι

– Στις 12 Δεκεμβρίου στο Βανκούβερ του Καναδά στον Ιερό Ναό των Αγίων Νικολάου και Δημητρίου, ο **Κίμων Μητσιάδης** του Μιχαήλ και της Λίντας, εγγονός του Κίμων και της Αθανασίας παντρεύτηκε την εκλεκτή της καρδιάς του **Sabrina Mazzei**.

Στους νεόνυμφους ευχόμαστε, κάθε ευτυχία και χαρά.

Δάφνη-Δημήτρης

ΣΚΑΜΝΕΛΙ

Γάμοι

– Η **Αθηνά** του Γιώργου **Κουτσομύτη** και της Νυμφηδώρας Τομαρά και ο εκλεκτός της **Κων/νος** του Δημητρίου **Μαντέλη** και της Ευαγγελίας Νάστου παντρεύτηκαν στα Γιάννενα. Να ζήσουν ευτυχισμένοι.

Συλλυπητήρια

– Ο **Κων/νος Κολιός** αναπαύτηκε για πάντα τέλη Νοεμβρίου του 2009. Θερμά συλλυπητήρια στα παιδιά του Φώτη Κολιό και Γεωργία Καρβούνη και λοιπούς συγγενείς.

ΤΣΕΠΕΛΟΒΟ

Γεννήσεις

– Η **Αναστασία** του Γιώργου **Γύρα** και της Αγγελικής Δούβαλη και ο **Αποστόλης Πέτρου** απόκτησαν πρωτότοκο χαριτωμένο κοριτσάκι την Κυριακή 1η Νοεμβρίου 2009. Να φυλαχθεί με γονέους υγιείς, το πρώτο δισέγγονο του δάσκαλου Τάσου Δούβαλη και της αείμνηστης Μάου Ευρυδικής και να καλοδεχθούνε και άλλα παιδάκια.

Γάμοι

– Ο **Γιάννης** του Ζήση **Λάλα** και της Μαρίας Καραβατιά και η εκλεκτή της καρδιάς του **Βερόνικα Μιχαηλίδη** παντρεύτηκαν στην Αθήνα.

– Διο υπέροχα κρητικόπουλα, η **Μαριάννα Πετράκη** του Αντωνίου και της Μαρίας και ο **Γιάννης Τσαγκαράκης** του Μανώλη και της Ειρήνης ήρθαν από την Αθήνα και παντρεύτηκαν στο Δημαρχείο μας την Κυριακή 6 Δεκεμβρίου του 2009 με κουμπάρους την **Τσεπελοδοπούλα** Δημήτρα Βελίκα και τον Ευθύμιο Χάδο.

Να ζήσουν τα νέα ζευγάρια, να ευτυχίσουν απογόνους και όλα του κόσμου τα καλά να αποκτήσουν.

– Ο αντισυνταγματάρχης **Αθανάσιος**, μοναχογιός του Νικολάου **Βούρβου** και της Φωτεινής Κωνσταντινίδου και η εκλεκτή του **Σοφία Καντά** από την Κέρκυρα ήρθαν από τη Θεσσαλονίκη στο Δήμαρχο Τύμφης κ. Γεώργιο Σουκουβέλο και τέλεσαν πολιτικό γάμο στο Δημαρχείο μας.

Να ζήσουν τα νέα ζευγάρια, να ευτυχίσουν απογόνους και όλα του κόσμου τα καλά να αποκτήσουν.

Δέσποινα Γκερλέ Μπίτσα

Νέοι επιστήμονες

– Η **Ελένη** του Ζήση **Λάλα** και της Μαρίας Καραβατιά ορκίστηκε πτυχιούχος της Χαροκοπείου Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών. Θερμά συγχαρητήρια. Καλή σταδιοδρομία και μ' ένα καλό τυχερό.

ΦΡΑΓΚΑΔΕΣ

Συγχαρητήρια

– Τον αγαπημένο μας εγγονό **Κυριάκο Κουτρά** συγχαίρουμε θερμά για την επιτυχία του να εισαχθεί στο Πανεπιστήμιο Πατρών (Επιστήμη Υλικών) και του ευχόμαστε ολόψυχα καλή σταδιοδρομία.

Με πολύ αγάπη ο παππούς και η γιαγιά του.

Ανδρέας και Αφροδίτη
Μαμαλούκου

ΣΥΓΧΑΡΗΤΗΡΙΑ

– Θερμά συγχαρητήρια στο φίλο **Θανάση Οικονόμου** για την εκλογή του, ως βουλευτής, στο νομό μας και του ευχόμαστε να μην ξεχάσει τις φόρμες εργασίας που φόραγε από τα φοιτητικά του χρόνια.

Επίσης συγχαρητήρια στους γονείς του Σωκράτη και Ναυσικά.

Οικογένεια
Ιωάννη Κώστα

ΑΡΙΣΤΗ

– Ο **Βύρων** και η **Φρειδερίκη Μιτσιάδη** προσέφεραν χρηματικά ποσά α) στην Κεντρική Εκκλησία Κοίμησης Θεοτόκου β) στο παρεκκλήσι Αγίων Ταξιάρχων και γ) στο εξωκλήσι της Αγίας Παρασκευής στη μνήμη των γονέων των.

– Στη μνήμη της **Ρωξάνης Λαμπριδίη - Οικονόμου Πέτρο-δης** αντί στεφάνου χρηματικά ποσά στην Κεντρική Εκκλησία Κοίμησης Θεοτόκου προσέφεραν οι:

– Οικογένεια Έλλης Οικονόμου - Πέτροβις
– Οικογένεια Ηρακλή Κήτα
– Οικογένεια Γεωργίου Τσαπανίδη

– Ευγενία Κούρεντα
– Δημήτριος Πέτσας
– Οικογένεια Κων/νου Κωνσταντινίδη
– Οικογένεια Αικατερίνης Φ. Πέτσα

– Στη μνήμη της **Ευφροσύνης Γκότση** η Ελβίρα Γκιώνη χρηματικό ποσό στην Κεντρική Εκκλησία.

– Στη μνήμη της **Πανωραίας Παπαχαρήση - Λογοθέτη** χρηματικά ποσά οι οικογένειες:

Θωμά Λογοθέτη
Γεωργίου Λογοθέτη
Βασιλείου Λογοθέτη
Ιπποκράτη Μιχαήλ δωρεά στο παρεκκλήσι Αγίων Ταξιάρχων.

– Στη μνήμη **Ιωάννου Γέπη** και αντί στεφάνου χρηματικά ποσά για τις ανάγκες της Κεντρικής Εκκλησίας Κοίμησης Θεοτόκου Αρίστης.

Νίνα Γέπη, οικογ. Παύλου Γέπη, οικογ. Αθηνάς Γέπη, οικογ. Σωκράτη Φώτου, οικογ. Δημητρίου Μανώλη, οικογ. Γεωργίου Παπαδόπουλου, Νίκος και Δέσποινα Γέπη, Νίκη Γέπη-Σιώρα, Ευγενία Αλιμπέρτη, Ανθούλα και Ιωάννης Τζιοβαντάρης, Ροδάνθη Τζιοβαντάρη-Σουρέλη, οικογ. Δημητρίου Γκατζέ, οικογ. Βασιλείου Τζιόβα, οικογ. Γεωργίου Ζαχάρη - Καρακώστα, Ιστορική - Λαογραφική Εταιρεία Ζαγορίου (ΙΛΕΖ).

Η Εκκλησιαστική Επιτροπή Αρίστης ευχαριστεί όλους για τις προσφορές τους καθώς και τους:

α) **Χαρίλαο Λαμπριδίη** για την γενναϊόδωρη προσφορά του για

ΠΡΟΣΦΟΡΕΣ - ΔΩΡΕΕΣ

τις ανάγκες της Κεντρικής Εκκλησίας Ι. Ν. Κοίμησης Θεοτόκου στη μνήμη της μάνας του Ρωξάνης.

β) **Σπύρο Παναγόπουλο** για την κάλυψη εξ ολοκλήρου της δαπάνης για την εγκατάσταση συστήματος ασφαλείας στον Ι. Ν. Κοίμησης Θεοτόκου Αρίστης.

Η Εκκλησιαστική Επιτροπή

ΒΙΤΣΑ

– Στον ενοριακό Ναό Παμμεγίστων Ταξιάρχων Άνω Βίτσας προσέφεραν χρηματικά ποσά για την επισκευή του γυναικωνίτη Στη μνήμη της χωριανής μας **Ευλαλίας Κων/νου Βλαχοπούλου** οι οικογένειες:

Δημητρίου Χαντζαροπούλου
Ηλία Ανασ. Βασδέκη
Μιχάλη Ανασ. Βασδέκη
Παύλου Α. Βασδέκη

– Στη μνήμη της **Καλλιρρόης Χαντζαροπούλου:**

– Η οικογένεια Παύλου Α. Βασδέκη

– Στη μνήμη του **Αθανασίου Δημ. Βασδέκη**

– Η οικογένεια Αλεξάνδρου Παπαχρήστου

– Η Εκκλησιαστική Επιτροπή του Ιερού Ναού Παμμεγίστων Ταξιάρχων ευχαριστεί θερμά τον κ. **Κων/νο Χαρήση** του **Αλεξίου** για την αξιόλογη προσφορά του.

ΒΙΤΣΑ

– Εις μνήμην **Αθανασίου Ευσταθίου Βασδέκη** αντί στεφάνου κατέθεσαν χρηματικό ποσό για τις ανάγκες του Ιερού Ναού Κοιμήσεως Θεοτόκου Κάτω Βίτσας:

– Χαρίκλεια Κίμ. Βασδέκη
– Η Πόπη Σκουκίδου
– Η Τούλα και Γιόλα Πούλια
Η Εκκλησιαστική Επιτροπή Κάτω Βίτσας ευχαριστεί.

ΒΡΑΔΕΤΟ

– Η **Φιλομήλα Δαλκαθούκη** δώρησε στην Εκκλησία Βραδέτου δοχείο κατάλληλο για αγιασμούς.

– Η **Κωνσταντίνα Αναγνωστοπούλου** δώρησε κηροπήγιο (μανάλι) για τον Άγιο Αθανάσιο Βραδέτου.

– Η **Αικατερίνη Καπρίτσιου** προσέφερε χρηματικό ποσό για

τη συντήρηση του τέμπλου του Αγ. Αθανασίου Βραδέτου.

– Ο **Χ. Λ.** προσέφερε στην Εκκλησία Βραδέτου ευρώ εκατό (100) για τις ανάγκες της.

Η Εκκλησιαστική Επιτροπή ευχαριστεί.

ΕΛΑΦΟΤΟΠΟΣ

– Η **Αθηνά Ντιναλέξη** κατέθεσε στην Εκκλησιαστική Επιτροπή Ελαφοτόπου 50 ευρώ, για τις ανάγκες του Ιερού Ναού Κοιμήσεως Θεοτόκου Ελαφοτόπου, **στη μνήμη των γονέων της.**

Η Εκκλησιαστική Επιτροπή

ΚΑΠΕΣΟΒΟ

– Οι **Ελένη Βασιλά** και **Ιουλία Στεργίου - Βασιλά** κατέθεσαν στην Εκκλησιαστική Επιτροπή Καπεσόβου 200 ευρώ για τις ανάγκες του οστεοφυλακίου στη μνήμη τέκνων, αδελφών, γονέων και λοιπών συγγενών.

– Ο **Χρήστος Τσινός** κατέθεσε στην Εκκλησιαστική Επιτροπή **Καπεσόβου** χρηματικό ποσό στη μνήμη **Ηλίας** και **Ελένης Παπαγεωργίου.**

Η Εκκλησιαστική Επιτροπή

ΠΑΠΙΓΚΟ

– Η Εκκλησιαστική Επιτροπή Παπίγκου συλλυπείται βαθύτατα την οικογένεια της Καίτης για τον πρόωρο χαμό της.

– Η θλίψη που αισθανόμαστε είναι μεγάλη και ευχόμαστε ο Θεός να την αναπαύσει και να χαρίσει βάλαμο παρηγοριάς στον σύζυγό της και τα παιδιά της.

Ό,τι και να γράψουμε για την Καίτη θα είναι πολύ λίγο, πολύ φτωχό. Η απώλειά της θα είναι πολύ μεγάλη για τους οικείους της και τους χωριανούς.

Οι συγγενείς και φίλοι αντί στεφάνου κατέθεσαν χρηματικό ποσό για τον Ιερό Ναό Αγίου Τρύφωνα που βρίσκεται στον οικισμό Βίκου, ο οποίος προδημόνησε υπέστη βανδαλισμούς και λεηλασίες.

Σημειώτεον ότι η Καίτη κατήγετο από το Βίκο και ήρθε στο Παπίγκο νύφη το 1954 απ' όπου και η καταγωγή του πατέρα της, το γένος Μιχαήλ Ιωαννίδη.

Τα ποσά κατέθεσαν οι παρα-

κάτω:

– Ειρήνη Μ. Ιωαννίδη

– Οι οικογένειες: Γεωργίου Μ. Ιωαννίδη, Κώστα Μ. Ιωαννίδη, Ανθούλας Κορτσινόγλου, Δάντη Παπαλεξίου, Νικολάου και Ευρύκλειας Κύρκου, Δημητρίου Γκέγκη, Δημητρίου Εξάρχου, Αγγέλας και Αντώνη Κοντονικολάου, Λεωνίδα Νικόπουλου, Χριστόφορου Μπούνα, Κώστα Διαμαντή, Κούλη και Αλεξάνδρας Χριστοδούλου, Ανδρέα και Χαρίκλειας Αποστόλου, Χριστόδουλου Στουκίδη, Νικολάου και Ροδούλας Στάρα, Βασιλείου Ε. Ιωαννίδη, Γεωργία Ε. Ιωαννίδη, Κων/νου Παπακώστα και Ασπασία Αργύρη.

– Η **Αρτεμής Μουζά-Νικοπούλου** στη μνήμη του αδελφού της **Θανάση** που πέθανε στην Αμερική, για τις ανάγκες του Αγίου Βλασίου Παπίγκου κατέθεσε χρηματικό ποσό.

– Η οικογένεια **Αναστασίου Τσελλίδη** στη μνήμη της **Καίτης** κατέθεσε χρηματικό ποσό για τον εξωραϊσμό του εικονίσματος της Αγίας Βαρβάρας, το οποίο ανήκει στον Ναό των Αγίων Ταξιάρχων Μικρού Παπίγκου.

Για την Εκκλησιαστική Επιτροπή
Ο Πρόεδρος
Ευάγγελος Παπαδημητρίου
Ιερέας

ΤΡΙΣΤΕΝΟ

– Στη μνήμη **Γιώργου Αναστ. Πασπαλιάρη:**

– Η αδελφή του **Βασιλική Πασπαλιάρη - Παλωδίου** προσφέρει στην Αδελφότητα εκατό (100) ευρώ.

– Τα ανήψια του **Λένα** και **Γιάννης Λάζαρου Πασπαλιάρη** προσφέρουν στην Αδελφότητα εκατό (100) ευρώ.

– Ο αδελφός του **Φάνης Πασπαλιάρης** προσφέρει στην Αδελφότητα εκατό (100) ευρώ και στον «Πολιτιστικό Σύνδεσμο Ζαγορισιών» πενήντα (50) ευρώ.

ΦΡΑΓΚΑΔΕΣ

– Στη μνήμη του νονού και κουμπάρου **Χρήστου Αντωνίου** ο κ. **Φάνης** και η κα **Ελισάβετ Τσεκούρα**, προσέφεραν χρηματική ενίσχυση για τους σκοπούς της ΕΛΕΠΑΠ Ιωαννίνων.

Ανακοίνωση

Παρακαλούμε όσους αναγνώστες έχουν προμηθευτεί το CD του Συνδέσμου «Ζαγόρι - Τακούτσια» να διορθώσουν τη λεζάντα της φωτογραφίας στη σελίδα 2, μια και εκ παραδρομής γράφτηκε... Κήποι Ζαγορίου ενώ πρόκειται για γάμο στο Διπόταμο.

Ο Πρόεδρος του Συνδέσμου Ζαγορισίων

**ΠΡΟΣΦΟΡΕΣ
ΣΤΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΜΑΣ**

– Η **Νίνα Γέπη** 50 ευρώ στη μνήμη του αγαπημένου της συζύγου **Ιωάννη Γέπη**.

– Ο **Φάνης Πασπαλιάρης** στη μνήμη του αδελφού του **Γεωργίου** 50 ευρώ.

– Ο **Δημήτριος Γεννάδιος** και η σύζυγός του **Ελένη Ζώγα - Γενναδίου** καταθέτουν 50 ευρώ εις μνήμη της αγαπημένης τους εξαδέλφης **Ανθούλας Γενναδίου - Τζοθάρ** με την συμπλήρωση ενός έτους από το θάνατό της.

Το Δ.Σ. της ΙΛΕΖ ευχαριστεί.

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ - ΕΚΚΛΗΣΗ
ΣΤΟΥΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΕΣ
ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΜΑΣ**

Το Περιοδικό μας στα τριάντα δυο χρόνια της ζωής του, για πρώτη φορά αντιμετωπίζει οικονομικό πρόβλημα λόγω της γενικής οικονομικής δυσπραγίας, που αναπόφευκτα σαν αποτέλεσμα είχε και την αύξηση των λειτουργικών εξόδων της έκδοσής του.

Έτσι, όπως κάθε χρόνο και φέτος στα τελευταία τεύχη του Περιοδικού όσοι οφείλουν τη συνδρομή δύο ετών και άνω θα λάβουν σχετική υπενθύμιση. Ζητούμε συγγνώμη, αλλά όπως γνωρίζετε το Περιοδικό κυκλοφορεί αποκλειστικά με τη στήριξη των συνδρομητών του.

Γι' αυτό:

A) Το Δ.Σ. της ΙΛΕΖ και η Συντακτική Επιτροπή από το νέο έτος 2010 έκρινε απαραίτητη την αύξηση της ετήσιας συνδρομής από 15 σε 20 ευρώ.

B) Κάνουμε έκκληση προς όλους όσους έχουν την οικονομική δυνατότητα ανάλογα με αυτήν να συνδράμουν στην απρόσκοπτη έκδοση του Περιοδικού, καταθέτοντας μια έκτακτη εισφορά, έτσι ώστε να συνεχίσει την αναντικατάστατη προσφορά του στη στήριξη και προβολή του Ζαγορίου μας στους χαλεπούς καιρούς που βιώνει.

Το Δ.Σ. της ΙΛΕΖ

και η Συντακτική Επιτροπή του Περιοδικού

ΤΟ ΖΑΓΟΡΙ ΜΑΣ

Ιδρυτής:
ΚΙΜΩΝ ΚΥΡΙΑΖΗΣ
ΕΤΟΣ 1978

ΔΙΟΙΚΗΤΗΣ:

ΙΣΤΟΡΙΚΗ
ΚΑΙ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΗ
ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΖΑΓΟΡΙΟΥ

ΕΚΔΟΤΗΣ - ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ:

ΤΖΙΟΒΑΣ ΒΑΣΙΛΗΣ
ΓΕΝ. ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ Ι.Λ.Ε.Ζ.

Η ΠΡΩΤΗ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ**ΕΠΙΤΡΟΠΗ**

ΛΑΖΑΡΙΔΗΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ
ΛΑΜΠΡΙΑΔΗΣ ΣΤΑΘΗΣ
ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ
ΒΑΡΖΩΚΑΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ
ΓΙΑΝΝΑΚΟΣ ΕΥΡΥΠΙΔΗΣ
ΤΖΙΟΒΑΣ ΦΡΙΕΣ
ΤΣΑΟΥΣΗΣ ΛΕΩΝΙΔΑΣ

ΣΥΝΤΑΣΣΕΤΑΙ**ΑΠΟ ΤΟ Δ. ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ**

ΓΚΕΚΗ ΔΗΜΗΤΡΙΟ

Πρόεδρος

ΝΤΙΝΑΛΕΞΗ ΑΠΟΣΤΟΛΟ

A' Αντιπρόεδρος

ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΣΑΒΒΑ

B' Αντιπρόεδρος

ΤΖΙΟΒΑ ΒΑΣΙΛΗ

Γεν. Γραμματέα

ΤΣΕΚΟΥΡΑ ΙΩΑΝΝΗ

Ταμία

ΚΥΡΙΑΖΗ ΚΑΛΛΥ

Μέλος

ΖΑΧΑΡΗ ΓΕΩΡΓΙΟ

Μέλος

Αριστίνδην μέλη:

ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ - ΔΟΥΒΛΗ ΕΛΕΝΗ
ΣΥΚΙΩΤΗΣ ΣΤΑΥΡΟΣ

ΤΑΚΤΙΚΟΙ ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ

ΒΑΚΑΜΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ
ΚΙΚΟΠΟΥΛΟΣ ΜΕΝΕΛΑΟΣ
ΜΕΡΤΖΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
ΠΑΠΑΙΩΑΝΝΟΥ ΙΩΑΝΝΗΣ
ΡΕΜΟΥ-ΤΣΟΥΠΗ ΜΑΡΙΑ
ΣΚΟΥΡΤΗ ΕΛΕΝΗ
ΥΦΑΝΤΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ

★

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ - ΕΙΣΦΟΡΕΣ

Περιοδικό «Το ΖΑΓΟΡΙ μας»

Σίνα 4 Ιωάννινα 454 44

και στο Μουσείο

ΚΑΛΛΥ ΚΥΡΙΑΖΗ

Λόγδου Βύρωνος 21

Τηλ. 26510 26266

Ιωάννινα 45444

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ

Εσωτερικού 15 ΕΥΡΩ

Ευρώπης 40 ΕΥΡΩ

Εκτός Ευρώπης 50 \$ ΗΠΑ

ΔΙΕΚΠΕΡΑΙΩΣΗ

ΡΟΥΛΑ ΕΥΘΥΜΙΟΥ

★

Τυπογραφεία:

Μ. ΔΟΥΒΛΗ - Π. ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

28ης Οκτωβρίου 41 (Στοά Καμμένη)

Τηλ. 26510 20544 - 26510 27845

Ιωάννινα 454 44

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ**ΕΥΡΩ 150**

Φανίτσιου Ευαγγελία

ΕΥΡΩ 100

Κοκκομέλης Κων/νος

ΕΥΡΩ 80

Δήμου Κων/νος

Αγόρης Βασίλειος

ΕΥΡΩ 50

Καραγιάννης Κων/νος

Μασαλά Πιπίτσα

Βλαχόπουλος Ευάγγελος

Σακελλαρίδη Ελένη

Γέπη Νίνα

Γενναδίου Ελένη

Λίμπερη Σούλα

Παπιγκιώτης Δημήτριος

Καραγιαννόπουλος Αθανάσιος

ΕΥΡΩ 45

Φωτιάδη Ερμηνεία

ΕΥΡΩ 40

Λένης Αχιλλέας

ΕΥΡΩ 35

Γραβάνη-Δημοπούλου Έλλη

ΕΥΡΩ 30

Φίλης Ιωάννης

Μητσόπουλος Θωμάς

Γόγολος Ανδρέας

Γεωργίου Ειρήνη

Κοσοβίτσας Άλκης

Κοντονάσιου Σταματία

Νούσιας Φρίξος

Καμτσίκας Πελοπίδας

Καζαντζής Αριστοτέλης

Λατίνου Καλυψώ

Βακολίδης Γιώργος

Θεμελής Σπυρίδων

Ζωΐδου Ευαγγελία

Βλαχοπούλου - Κουτρούμπα

Μερόπη

Τζουμάκας Μιχαήλ

Δεμάτη Αικατερίνη

Πασπαλιάρης Φάνης

Αλεξίου Αλέξανδρος

Ντάγκας Ευθύμιος

Σκουκίδου Πόπη

Νούσιας Παντελής

Σαουνάτσου Μαργαρίτα

ΕΥΡΩ 25

Καττής Νικόλαος

ΕΥΡΩ 20

Γαμπρίσιος Χρήστος

Καραγιαννόπουλος Μιχαήλ

Κοτρώτσος Δημήτριος

Αγγέλης Δημήτριος

Τσουμάνης Ιωάννης

Στρούλιας Γεώργιος

Αγγέλης Νικόλαος

Καφέτσος Αθανάσιος

Ξάνθος Αλέξιος

Στουκίδου Αγγελική

Εξάρχου Δημήτριος

Μασούρα Ανδρομάχη

Πιπίκος Γιώργος

Τσεκούρα Ελισάβετ

Τζούφης Δημήτριος

Κατσαβριά Ιουλία

Πασπαλιάρης Ιωάννης

Κοινότητα Πλατάνια «Τσερίτσινα»

Αποστολίδης Βασίλειος

Δώδος Χριστόδουλος

Κόκκα-Δώδος Ελένη

Κούγκουλης Γεώργιος

Χρονόπουλος Άγγελος

Κακανιά Δανάη

ΕΥΡΩ 15

Τόλογλου Ανδρέας

Εξάρχος Θεμιστοκλής

Ζαρίδη-Καραγιώργου Σεβαστή

Δαμβόπουλος Θωμάς

Στουκίδης Γεώργιος

Στουκίδης Χριστόδουλος

Τσεκούρας Θεοφάνης

Τσεκούρα-Λαμπροπούλου Πόλυ

Σταμούλης Κων/νος

Πρωτόπαπας Γεώργιος

Τσιμή Αφροδίτη

Γέπη Αθηνά

Αγαθόπουλος Δημήτριος